

Názor odborníků na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru

Bc. Kateřina Mynářová

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina MYNÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **H09541**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Svěření dítěte do náhradní rodinné péče
homosexuálního páru**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti náhradní rodinné péče – osvojení, adopce, homosexualita.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FOD [online]. Dostupný z WWW <http://www.fod.cz/>.

HOMOSEXUALITA [online]. Dostupný z WWW <http://www.homosexualita.cz/>.

MATĚJČEK, Z. a kol.: Osvojení a pěstounská péče. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **20. ledna 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2011**

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.7.2014

M. M. M. M. M.

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů. § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Cílem této práce je zjistit názory odborníků na možnost svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Práce je složena z části teoretické a části praktické.

Teoretická část popisuje náhradní rodinnou péči a její druhy, potřeby dítěte a podrobně popisuje homosexualitu – pojem homosexualita, její historii, pojednává o pojetí homosexuality z pohledu Bible, řeší otázku sexuální identifikace, svěření dítěte do rodiny homosexuálního páru a rozebírá sexuální výchovu.

Praktická část se zabývá kvalitativním výzkumem, který zjišťuje názor odborníků na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru.

Klíčová slova: náhradní rodinná péče, potřeby dítěte, homosexualita, sexuální identifikace, sexuální výchova.

ABSTRACT

The aim of this work is to find views of experts on the possibility of placing a child in a husband family of a homosexual couple. The work consists of the theoretical and the practical part.

The theoretical part describes the substitute family care and its types, the child's needs and describes homosexuality - the concept of homosexuality, its history, discusses the concept homosexuality from the perspective of the Bible, addresses the issue of sexual identity, placing a child in the family married a gay couple and discusses sex education.

The practical part deals with the qualitative research, which seeks views of experts in placing the child in the family married gay couple.

Keywords: Substitute family care, needs of children, homosexuality, sexual identity, sexual education.

Poděkování: Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. Jakubovi Hladíkovi Ph.D. za ochotu a cenné rady při vedení mé diplomové práce a také bych chtěla poděkovat všem osloveným respondentům za poskytnutí rozhovorů. V neposlední řadě chci poděkovat celé mé rodině za podporu při psaní mé diplomové práce.

„Ležím o samotě,
z dosahu všech,
nevnímám, na to je příliš brzy,
jsem příliš křehký na dotyk,
ještě si nevšímám
života, který se kolem mě žene;
všichni všechno vědí,
a já nevím nic.

Zabalili mě do povijanu
a nechali ochromeného
bolestnou touhou.
Tolik jim chci být nablízku,
být s nimi,
nebýt sám,
v bezpečí
vlastní temnoty.

Pojď ke mně a dotkni se mně!
Neublíží mi tíha
tvé rozechvělé péče.
Přiviň mě k srdci,
objímej pevně a dlouze,
neboť jsem ztracený
a unáší mě oceán života.

Copak ty nevnímáš,
jak moc toužím
se znovu vrátit zpátky,

být ještě jednou
hluboko v teple
tvého těla?
Má hlava je těžká:
Podepřeš mi ji?

A ležím tiše,
novorozeně bez života,
nejsem ničím,
jsem dítě na prahu dveří,
v těsném povijanu a s přišpendleným jménem,
položené na šedivý schod,
pod zachmuřenou oblohou.
Opuštěný, napospas světu.

A tak tu ležím. Nepohnutě.
Tichý jak jehňátko,
chladný jako milodar
a na umření.
Neslyší
můj vnitřní pláč,
nedoléhají k nim
mé nevyslovené prosby.
A ve své nehybnosti cítím bolest,
když mi dochází,
že nejsem nic.
Pláčem nikoho nepřivolám,
nikdo si mě nevšímá,
nikdo mě nechce,
spojení se zpřetrhalo;
nic necítím,
na to jsem přece příliš malý,
a tolik se bojím pustit života“ (Caroline Archerová, s. 7-8, 1993).

OBSAH

ÚVOD	11
1 TEORETICKÁ ČÁST	14
1 HISTORIE OSVOJENÍ	15
1.1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE.....	16
1.2 ZÁKON O RODINĚ.....	17
1.2.1 Osvojení	17
1.2.2 Pěstounská péče.....	18
1.2.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu	20
1.2.4 Poručenství.....	20
1.2.5 Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče.....	20
1.3 PRŮBĚH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ NRP	21
1.3.1 Zajištění náhradní rodinné péče	21
2 CITOVÉ A DALŠÍ POTŘEBY DÍTĚTE	23
2.1 CITOVÁ DEPRIVACE SPOJENÁ S NEUSPOKOJENÍM POTŘEB DÍTĚTE	23
2.1.1 Hranice specifické indikace osvojení	24
3 HOMOSEXUALITA	26
4 HISTORIE HOMOSEXUALITY	27
4.1 MEZOPOTÁMIE	27
4.2 STŘEDOVĚK.....	27
4.3 KŘESŤANSTVÍ.....	27
4.4 19. STOLETÍ	27
4.5 DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA.....	28
4.5.1 Pokusy lékařů na homosexuálech za druhé světové války.....	28
4.6 SOUČASNOST.....	29
5 HOMOSEXUALITA Z POHLEDU BIBLE A KŘESŤANSKÁ MORÁLKA	31
6 SEXUÁLNÍ IDENTIFIKACE	33
6.1 IDENTIFIKACE A IDENTITA.....	33
6.2 VÝVOJ OSOBNOSTI – IDENTITA ŽEN A MUŽŮ	33
6.2.1 Identita ženy	33
6.2.2 Identita muže	34
7 EVENTUALITA SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO RODINY MANŽELSKÉHO HOMOSEXUÁLNÍHO PÁRU	35
7.1 DOMOV	35
7.2 DÍTĚ V RODINĚ HOMOSEXUÁLNÍCH RODIČŮ.....	35
7.2.1 Výzkum	36
7.2.1.1 Výběr dítěte.....	37

8	SEXUÁLNÍ VÝCHOVA.....	38
8.1	CITOVÁ VÝCHOVA.....	38
II	PRAKTICKÁ ČÁST	39
9	VÝZKUMNÁ ČÁST	40
9.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	40
9.2	CÍL VÝZKUMU	40
9.3	POJETÍ A TECHNIKY VÝZKUMU.....	41
9.4	ZNĚNÍ OTÁZEK ROZHOVORU	41
9.5	VÝZKUMNÝ SOUBOR	42
10	PRŮBĚH VÝZKUMU	43
11	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	45
11.1	KATEGORIE	45
11.1.1	Obecný názor společnosti a přijetí menšiny	45
11.1.2	Kvalita výchovy a potřeba vzoru.....	48
11.1.3	Základní potřeby dítěte.....	52
11.1.4	Svěření dítěte do NRP manželského homosexuálního páru	53
11.1.5	Svěření dítěte do NRP z pohledu vlastní rodiny a demografického rozvrstvení.....	56
11.1.6	Podpora NRP manželského homosexuálního páru	58
12	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	60
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	65

ÚVOD

„Většina lidí je heterosexuální, nicméně někdo je také homosexuál nebo bisexuál. Někteří lidé jsou vysokí, jiní malí. Někteří jsou černí, jiní žlutí, červení či bílí. Někteří jsou muži, více je však žen. Většina lidí jsou praváci, nicméně někteří jsou leváci. Mezi lidmi prostě existuje velká škála individuálních rozdílů“ (Helminiak, s. 22, 2007).

Cílem diplomové práce je deskripce problematiky homoparentality. Tímto termínem se označuje výchova dětí v rodině tvořené jedinci totožného pohlaví.

Postoj české společnosti k výchově dětí homosexuálním párem se jeví ambivalentní. Na straně jedné umožnila politická reprezentace přijetí poměrně liberálního zákona 115/2006 o registrovaném partnerství. V podobě této normy umožňuje česká legislativa výchovu dítěte jednoho z registrovaných partnerů oběma partnery totožného pohlaví. Na straně druhé se může zdát překvapivé, že v recentní české společnosti, která za posledních 20 let absorbovala všechny podstatné atributy západních postmoderních liberálních společenství a v níž tradiční konzervativní instituce jako jsou např. církve, vykazují jen nepatrný vliv na řešení občanských problémů, vyvolává záměr legislativního zakotvení svěřeni dítěte do náhradní rodinné péče homosexuálnímu páru kontroverze. Zmíněný zákon o registrovaném partnerství možnost osvojení dítěte registrovanými partnery explicitně zakazuje. Zajištění možnosti umístění dítěte vyrůstajícího v podmínkách ústavní výchovy do rodinného prostředí tvořeného párem gayů či lesbiček je v českém prostředí podstatně méně akceptovatelná nežli registrované partnerství nebo soužití homosexuálních párů.

Téma diplomové práce jsem si zvolila i z ryze praktických důvodů. Pracuji totiž jako sociální pracovnice ve Fondu ohrožených dětí Klokánek. V našem zařízení pobývají děti ze znevýhodněného sociálního prostředí, děti, o které jejich rodiče nejeví zájem, jejichž výchova byla zanedbána nebo byli rodiči dokonce týráni.

Délka pobytu v našem zařízení se u jednotlivých dětí různí. I zde však platí obecně známé pravidlo přímé úměry: čím více je pobyt prolongován, tím více se snižuje možnost umístění v náhradní rodině.

Sociálně – politická koncepce českých vlád v oblasti náhradní rodinné péče proklamuje přednost umístování dětí do náhradních rodin před pobytem v zařízeních ústavní péče. V praxi je ovšem často velmi složité najít vhodné pěstouny či adoptivní rodiče pro děti např. se silnou citovou deprivací nebo poruchami chování.

V pozadí zvoleného tématu této práce stojí několik základních otázek: Je možné do českého právního řádu zakotvit osvojení či adopci dítěte párem stejného pohlaví? Je z hlediska psychologické ontogeneze a socializace vhodné, aby párům registrovaného partnerství bylo svěřeno dítě do náhradní rodinné výchovy? Existují relevantní důvody, aby stejnopohlavní páry tuto možnost neměly? Nebo je naopak postoj majoritní společnosti k homosexuálním párům v daném případě diskriminující, vytvářející předpoklady pro určitou sociální exkluzi? Měl by se proces a požadavky spojené se žádostí o svěření dítěte do náhradní rodinné péče homoparenterální rodiny lišit od procesu žádosti umístění dítěte do rodiny „klasické“?

Dosavadní výzkumy na téma výchovy dětí homosexuálním párem se z velké části zaměřují na zjišťování názorů široké veřejnosti. V mé práci předkládám postoje odborníků, kteří se dennodenně setkávají s dětmi, mluví s nimi o jejich pocitech, potřebách a přáních.

Když dětem z Klokánku, pokládám otázku: „Kdybys měl/a kouzelný prsten, co by sis přál/a ze všeho nejvíce?“, ve většině případů odpoví: „Chtěl/a bych mít maminku a tatínka.“ Nebudou však šťastné i v rodině, kde jsou dvě ženy či dva muži? Nebylo by opravdu lepší dát dítěti možnost žít v milující rodině, bez ohledu na poměr pohlaví rodičů?

Léta tradované předsudky o získání homosexuální orientace prostřednictvím výchovy moderní věda postupně vyvrací. Podle převažujícího názoru vědců je sexuální orientace vrozená, nikoli naučená. Uznávaný sexuolog Jaroslav Zvěřina je přesvědčen, že sexuální orientace je člověku pevně a celoživotně vtisknutá již v prvních fázích vývoje a za dlouhá léta výzkumů se nikdy nepotvrdilo, že by na ni měly vliv psychosociální či výchovné podmínky po narození. „Homosexualita tedy není naučené chování a ještě nikdy nikdo nedoložil, že by bylo možné ji změnit, léčit, odnaučit a fungovalo to“ (Zvěřina, In Gay4you, 2007).

Jednoznačná odpověď na příčiny a průběh vzniku homosexuality dosud neexistuje. Současná věda předkládá dvě možné příčiny homosexuální orientace. První je teorie kdy na chromozomu X u homosexuálních mužů byla odchylka na genu Xq28, další výzkumy to nepotvrdily (Gay4you, 2007). Genů ovlivňujících homosexualitu bude pravděpodobně více.

Sklony k odlišné orientaci se dědí zejména po mateřské linii. Podle další teorie vzniká homosexualita ještě před narozením jedince během vývoje plodu v těle matky. Mezi 4. a 6. měsícem vývoje se vyvíjí mozek. Pokud v této době chybí nějaký hormon či vážne jeho

přísun do mozkových center zodpovědných za sexuální orientaci, je výsledkem homosexuality (Gay4you, 2007).

Nejčastější námitka odpůrců homoparentality zní: dítě ke svému zdárnému zrání a vývinu potřebuje mužský a ženský vzor (gender pattern). Nicméně v české společnosti velmi rozšířený a všeobecně akceptovatelný model nukleární rodiny s rozvedenou matkou samoživitelkou taktéž dítěti nepředkládá mužského vzorce chování. Model jednání opačného pohlaví zprostředkovávají dítěti v procesu socializace struktury širší sociální sítě: příbuzní, přátelé rodičů, pedagogové, trenéři, vedoucí kroužků ad.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE OSVOJENÍ

Vodák (In Matějček a kol, 1999) dělí historii osvojení do několika fází. **První fáze** historie osvojení, spadá do **Starého Říma**. Prioritní je zájem osvojitele. Adopce se praktikuje ve vyšších společenských kruzích, což zajišťuje kontinuitu rodového jména a majetku. **Druhá fáze** představuje **Středověk a novověk** do konce 18. století. Křesťanství vneslo do postoje k dětem zásadní obrat, pro dítě zcela bezprávné. Cesta této křesťanské zásady do společenské praxe však rozhodně není snadná – trvá to celá staletí. Mluví se o ní však už na prvních církevních koncilech a praktického vyjádření se jí dostává zřizováním nalezinců a útulků pro opuštěné děti. Formálně adoptuje pouze šlechta, hledá se společenský status pro levobočky v panovnických rodinách, bohatí bezdětní manželé pomocí adopce zajišťují kontinuitu svého jména a majetku nebo hledají náhradu za vlastní zemřelé dítě apod. Obecný lid se cizích dětí ujímá často ze zjištěných důvodů – a děti využívají, jako levnou pracovní sílu.

Nalezince byly trvalou a vydatnou zásobárnou dětí pro adopci a později i pro pěstounskou péči, kdy jejich zakladatelé byli vedeni ušlechtilou snahou zachránit dítě od smrti či od pokoutního obchodu a zneužívání. Mnohdy bylo dítě zmrzačováno, aby budilo soustrast k získávání almužny pro své „majitele“. Osud sirotků a opuštěných dětí, byl většinou žalostný. Byly lacinou pracovní sílou, měly nejnižší společenský status a živořily z milodarů. Rekrutovaly se s nich většinou i žebrácké a zločinecké bandy a nejnižší společenská spodi-
na (Vodák, In Matějček a kol., 1999).

Fáze třetí představuje doba **osvícenství a století následující**. Nalezince se stávají obecnou potřebou. Jsou logickým projevem nastupujícího racionalismu – ve filozofii, ekonomice a také v sociální politice té doby. Přešla Velká francouzská revoluce, vznikly Spojené státy americké, které vyhlásily svou demokratickou ústavu. Celou Evropou se šíří myšlenka Rousseaua a Pestalozziho, jež jsou vkládány do ideových základů nově vznikajících sirotčinců, ty představují pokročilejší formu ústavní péče o dítě, než jsou nalezince. V nalezincích se již neklade důraz na záchranu života na jeho výchovu – řádnou, zdravou, přírodní, pracovní a výchovu společnosti k užitku. Doba **preromantismu a romantismu** znamená nový příliv citovosti, rodina je pojímána idylicky, jako místo citové intimity a bezpečí. Nalezince byly přeplněné děti vhodných pro adopci, avšak uchazečů o ně už tak ne. Potencionální osvojitelé byli bezdětní zámožní manželé, nebo pěstouni (Vodák, In Matějček a kol., 1999).

Jako **čtvrtou fází** popisuje Vodák (In Matějček a kol, 1999) **období první republiky**. Ke slovu přichází psychologie, pedagogika a dětské lékařství. Dochází k rozvoji interdisciplinárních věd o dítěti, tzv. pedologie. Výchova se demokratizuje a začíná se klást důraz na blaho dítěte.

Pátá fáze představuje období po **II. světové válce**, ve kterém mohl Vodák (In Matějček a kol, 1999), zachytit pouze první období, kdy u nás byla preferována výchova kolektivní a potlačována výchova rodinná. Když byla zákonem o rodině z r. 1963 rodina znovu uvedena na první místo mezi výchovnými institucemi, otevřela se nová perspektiva adopce a následně i pěstounské péči a dalším formám náhradní rodinné péče o dítě.

Zde si můžeme povšimnout, jak se mění pohled na dítě. Dříve se bral ohled pouze na rodiče, děti byly pouze jakýmsi „pokračovatelem rodu“, s dětmi se obchodovalo, pouze aby zajistili nástupce, či sloužily jako levná pracovní síla. Dnes se hájí zájmy dítě a dítě je v rodině na prvním místě. Existuje také mnoho institucí, které hájí práva dětí, aby nedocházelo k jejich zanedbávání či zneužívání.

Pokud k něčemu takovému – jako zanedbávání či zneužívání – dojde, děti jsou rodině odebrány a pokud rodiče nejeví o dítě zájem, nemohou, nebo nechtějí se o něj starat, je zde náhradní rodinná péče.

1.1 Náhradní rodinná péče

„K institutům náhradní výchovy patří:

a) **ústavní výchova**

b) **náhradní rodinná výchova**

- osvojení
- pěstounská péče
- pěstounská péče na přechodnou dobu
- poručenství
- svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče“ (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

1.2 Zákon o rodině

„Ze zákona o rodině vyplývá, že přednost má vždy péče rodinná před péčí ústavní. Proto je v prvořadém zájmu dítěte, které muselo být ze závažných důvodů umístěno do ústavní péče, pokud je to alespoň trochu možné, pokusit se mu nalézt vhodnou náhradní rodinu. Děti jsou do náhradní rodinné péče – náhradních rodin, umíst'ovány z ústavních zařízení a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kam řadíme i tzv. Klokánky. Pouze výjimečně se zde nacházejí skuteční sirotci, kterým oba rodiče zemřeli. V naprosté většině se v dětských domovech, kojeneckých ústavech a dalších zařízeních ocitají tzv. sociálně osiřelé děti, které sice mají matku a otce, nebo alespoň jednoho z rodičů, ale ti se o ně nechtějí, nemohou nebo neumějí starat. Nejspíš neměli ani oni sami dostatečné sociální a rodinné zázemí nebo mohli selhat také kvůli vlastní nevyzrállosti, drogové závislosti, alkoholismu, mentální retardaci, závažnému onemocnění, výkonu trestu odnětí svobody, poruchám osobnosti apod. Takoví rodiče buď své děti odložili, anebo jim děti odebral soud“ (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, zákon o rodině, 2009).

1.2.1 Osvojení

Osvojení, neboli také adopce, je forma náhradní rodinné péče dětí tzv. právně volných. Znamená to, že jejich rodiče:

- dali předem souhlas s osvojením svého dítěte, bez vztahu k určitým osvojitelům. Tento souhlas může být dán nejdříve šest týdnů po narození dítěte, a to osobně přítomnými rodiči (matkou) písemně před soudem nebo před příslušným orgánem sociálně právní ochrany dětí. Odvolat souhlas lze pouze do doby, než je dítě umístěno na základě rozhodnutí do péče budoucích osvojitelů,
- soud určil - absolutní nezájem rodičů o dítě, jelikož po dobu nejméně dvou měsíců po narození dítěte neprojeví o dítě žádný zájem, ačkoliv jim v projevení zájmu nebránila závažná překážka,
- soud určil - kvalifikovaný nezájem rodičů o dítě, tzn., že rodiče neprojeví dítě opravdový zájem po dobu nejméně šesti měsíců,
- soud zbavil rodiče rodičovské zodpovědnosti,
- rodiče dítěte zemřeli (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

„Osvojitelé se stávají rodiči dítěte zapsanými v jeho rodném listě a mezi osvojiteli a osvojencem vznikají vztahy jako mezi rodiči a dětmi, dítě získává příjmení osvojitele, dítě se plně začleňuje do nové rodiny. Osvojitelé získávají k dítěti rodičovskou zodpovědnost, mají k dítěti vyživovací povinnost. Vztahy dítěte k jeho původním rodičům zanikají“ (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

Zákon rozlišuje dva druhy adopce:

- a. **Zrušitelná** – nebo-li prosté osvojení či adopce 1. stupně, je péče, kdy práva a povinnosti rodičů, přecházejí na osvojitele. Ale v rodném listě dítěte zůstávají uvedeni původní rodiče. Toto osvojení lze zrušit.
- b. **Nezrušitelná** – nebo-li adopce 2. stupně se od adopce 1. stupně odlišuje tím, že osvojitelé jsou zapsáni do rodného listu dítěte místo rodičů. Osvojení je nezrušitelné. (Matějček a kol., 1999).

Radvanová, Koluchová a Dunovský (1980) za osvojitele doporučují osoby, jež:

- 1) přijímají dítě do své péče z důvodů, které nejsou v rozporu s hlavním cílem osvojení,
- 2) jsou ve věku, který je přiměřený věku osvojence,
- 3) jsou zdravé,
- 4) mají kvalitní rodinné zázemí a vztahy,
- 5) prokazují osobní vlastnosti a schopnosti, že zaučí všestranný vývoj dítěte a jeho optimální začlenění do společnosti.

1.2.2 Pěstounská péče

Dalším typem náhradní rodinné péče je pěstounská péče. „Do pěstounské péče soud svěřuje děti, jejichž výchova nemůže být zajištěna u rodičů. Pěstoun o dítě osobě pečuje a vykonává přiměřeně práva a povinnosti rodičů. Souhlas rodičů se svěřením jejich dítěte do pěstounské péče není třeba, rozhodující pro umístění dítěte je soudně nařízená ústavní výchova. Pěstounská péče zajišťuje dítěti chybějící rodinné prostředí, vazby dítěte na biologickou rodinu nejsou zprůhledněny. Rodiče zůstávají zákonnými zástupci dítěte, pěstoun má právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti v běžných věcech, pro důležitá životní rozhodnutí se žádá souhlas zákonného zástupce dítěte (např. vycestování do zahraničí, ope-

race, volba povolání apod.). Mají-li pěstouni za to, že rozhodnutí zákonných zástupců není v souladu se zájmem dítěte, mohou se domáhat rozhodnutí soudu. Vyživovací povinnost k dítěti svěřenému do pěstounské péče náleží nadále rodičům. Pěstounská péče umožňuje přijetí do rodiny dětem, které nejsou právně volné. Nejčastěji jsou do pěstounské péče umisťovány děti s různými zdravotními či psychomotorickými obtížemi, výchovnými obtížemi, děti starší, početnější sourozenecké skupiny a samozřejmě děti jiného etnika“ (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

Pěstounskou péči dělí Matějček a kol. (1999) na:

- 1) **Individuální pěstounskou péči**, kterou se rozumí volnější svazek osvojení. S tím rozdílem, že vnější znaky (křestní jméno, příjmení, jména rodičů a ostatní identifikační údaje) si dítě do nového svazku přináší z vlastní biologické rodiny. Také některé právní úkony, které se týkají dítěte, nepřísluší pěstounům, ale jiným správním institucím. Stále častěji bývá zachován kontakt s vlastním rodičem.
- 2) **Pěstounskou péči v tzv. zvláštních zařízeních**, tím se rozumí velké pěstounské rodiny s manželským párem, nebo SOS vesničky, kde v čele stojí sama matka pěstounka. Zásadním rozdílem je zde velký počet „sourozenců“ – obvykle šest a více dětí v rodině.

Radvanová, Koluchová a Dunovský (1980) za pěstouny doporučují osoby, jež:

- 1) chtějí přijmout dítě do své péče, aniž by byly v rozporu s hlavním cílem pěstounské péče,
- 2) jsou ve věku, kdy je předpoklad, že svěřené dítě vychovají,
- 3) jsou zdravé
- 4) mají kvalitní rodinné zázemí a vztahy,
- 5) prokazují osobní vlastnosti a schopnosti, že zaučí všestranný vývoj dítěte a jeho optimální začlenění do společnosti,
- 6) jsou schopny při péči o svěřené děti spolupracovat s pracovníky péče o dítě, přijímat jejich rady a jejich kontrolní činnost, kterou ukládají příslušné předpisy.

1.2.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Od 1. 6. 2006 se v systému náhradní rodinné péče objevuje nový institut - pěstounská péče na přechodnou dobu. Jde o rodinnou, individuální formu péče, státem podporovanou, která bude dětem poskytována po nezbytně nutnou dobu. O svěřeni dítěte do přechodné pěstounské péče rozhoduje výhradně soud na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud je povinen každé 3 měsíce přezkoumat, zda trvají důvody pro pobyt dítěte u pěstounů po přechodnou dobu. Soud pěstounskou péči na přechodnou dobu zruší z vážných důvodů, nebo jestliže již splnila svůj účel či sami pěstouni o to požádali (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

1.2.4 Poručenství

„V případě, že rodiče dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, musí soud dítěti ustanovit poručníka, který je oprávněn nezletilé dítě vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek místo rodičů. Aby bylo možné považovat poručenství za formu náhradní výchovy, musí být splněna podmínka, že stanovený poručník o dítě osobně pečuje, pak má právo na stejné dávky ze systému státní sociální podpory jako pěstouni. Poručníci nabývají rodičovské zodpovědnosti v téměř celém rozsahu – podstatná rozhodnutí týkající se dítěte schvaluje soud. Poručník je povinen podávat pravidelně soudu zprávy o nezletilém“ (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

1.2.5 Svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče

„Vyžaduje-li to zájem dítěte, může soud svěřit dítě do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, tato osoba musí poskytovat záruku řádné výchovy dítěte. Důvody pro takovéto řešení jsou různé, nejčastěji jde o nemoc rodičů, jejich výkon trestu odnětí svobody či pobyt v cizině. Při výběru vhodné osoby dá soud vždy přednost příbuznému dítěti (v praxi jde nejčastěji o prarodiče dítěte). Soud vždy rozhodne také o rozsahu práva povinností k dítěti. Rodiče zůstávají zásadně nadále zákonnými zástupci dítěte“ (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči, 2009).

1.3 Průběh zprostředkování NRP

Nejprve je třeba ze strany zájemců o náhradní rodinnou péči navštívit obecní úřad obce s rozšířenou působností a jeho příslušný odbor, který má na starost sociální oblast, sociálně právní ochranu dětí a tedy i náhradní rodinnou péči. Sociální pracovník seznámí žadatele s jednotlivými formami náhradní rodinné péče a celým procesem zprostředkování. Žadatelé obdrží k vyplnění žádost o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, ke které je nutno doložit zákonem požadované doklady. Sociální pracovník si dále vyžádá opis z rejstříku trestů a v dohodnutém termínu navštíví žadatele v jejich domácnosti. Po shromáždění všech podkladů obecní úřad postoupí kopii kompletní spisové dokumentace žadatelů neprodleně krajskému úřadu, který vytváří a vede evidenci dětí a žadatelů a rozhoduje o zařazení žadatelů do této evidence, a to na základě tzv. odborného posouzení. V rámci odborného posouzení žadatelé absolvují psychologické vyšetření a posudkový lékař provede posouzení jejich zdravotního stavu. Odborné posouzení zahrnuje také přípravu žadatelů, která se zaměřuje na specifická témata související s náhradní rodinnou péčí a schopnosti pečovat o přijaté dítě. Součástí odborného posouzení je také zjištění bezúhonnosti žadatelů a stejně důležité je znát názor vlastních dětí, pokud je žadatelé mají. Po vyhodnocení všech skutečností zjištěných v rámci odborného posouzení krajský úřad žadatele rozhodnutím buď zařadí, nebo nezařadí do evidence. V případě negativního rozhodnutí mají žadatelé právo se proti rozhodnutí prostřednictvím orgánu, který rozhodnutí vydal, odvolat k Ministerstvu práce a sociálních věcí. Krajský úřad pro účely zprostředkování vede rovněž evidenci dětí k osvojení nebo ke svěřeni do pěstounské péče (MPSV. Průvodce pro náhradní rodinnou péči. Průběh zprostředkování NRP, 2009).

1.3.1 Zajištění náhradní rodinné péče

Matějček a kol. (1999) sestavil desatero pro adoptivní rodiče, aby bylo jakýmsi inspiračním vodítkem.

1. Nebát se přijmout náhradní rodičovství. Je potřeba dítě přijat bez předsudků, takové jaké je.
2. Nebát se o lásku dítěte. Hlas krve neexistuje, je to pouhá domněnka. Dítě přijímá za rodiče ty, jež se o něj starají. Vztah mezi dítětem a rodiči se vytváří jejich vzájemným soužitím.

3. Nebát se práce na sobě samých. Dítě si od biologických rodičů nese i jejich geny, proto je pro adoptivní rodiče těžší dítěti v některých věcech porozumět. Nedočkavost a netrpělivost nikam nevede a jsou spíše překážkou.
4. Zatajená pravda v lidských vztazích je nebezpečná. Je potřeba, aby rodiče vedli dítě k pozitivní identitě adoptovaného dítěte, dítěte v pěstounské péči v SOS vesničce apod.
5. Dítě má o sobě vědět více než ostatní. Identita dítěte v náhradní rodinné péči má být jasná a spolehlivá. Dítě musí vědět, že lidé, co jej vychovávají, jej mají rádi, nedají jej, ať se stane cokoli a že jim záleží jen na něm.
6. Nestačí sdělit, ale je potřeba sdílet. Pokud rodiče dítěti sdělí, že je adoptováno, je potřeba s dítětem tuto věc opakovaně probírat, aby si uvědomilo svou osobnost. Je dobré dítěti postupně říkat více a více informací.
7. Dítě není z nás, ale je naše. Bát se nepříznivé heredity je zbytečné, avšak je potřeba počítat s tím, že některé rysy dítěte, schopnosti, mentální výkonnost je do určité míry dědictvím po rodičích.
8. Lepší je počítat s horším, to lepší nás poté překvapí. Přepjatá očekávání a ideály jsou dosti nebezpečné ve výchově. Za poruchami chování dítěte často stojí zklamání rodičů z dítěte, jež nesplnilo jejich očekávání.
9. Mluvit o vlastních rodičích dítěte jen v dobrém. Aby se dítěti správně vytvořila identita, je potřeba, aby dítě mělo vědomí o vlastních rodičích. Je vhodné dítěti říct, že jejich rodiče o něj nemohli starat z důvodu nemoci, duševní poruchy či morální špatnosti, ne však, že se o něj nechtěli starat.
10. Otevřenost rodinného prostředí. Je zapotřebí, aby se svěřením dítěte do rodiny, bylo obeznámeno blízké okolí rodina, přátelé. Aby tito lidé bylo nápomocno a pomáhali v těžkostech.

2 CITOVÉ A DALŠÍ POTŘEBY DÍTĚTE

Jestliže se podíváme do jakékoliv literatury, která se týká dětí, všude autoři uvádějí, že co nejvíce dítě potřebuje, je láska. Potřebu lásky, staví na první místo.

Vodák (1968) dítě potřebuje lásku, pokud ji nemá, vede tento nedostatek k poruchám, které se projeví ve vztahu k ostatním dětem, rodině, kolektivu a také školním povinnostem. Láskou zde rozumíme: trvalá a obětavá péče, něžnost. Dítě potřebuje také pocit bezpečí. Potřebuje vědět, že má domov, že někam patří. Dítě také musí mít možnost se učit. Učení dítěte neprobíhá však pouze ve škole, ale již dlouho v předškolním věku dítěte. Další potřebou dítěte je samostatnost. Samostatnost je dána úměrně věku dítěte. Jako další potřebu uvádí autor potřebu porozumění. Dítě má v rodičích vidět důvěrníka, kterému se může kdykoliv svěřit se svými problémy. Má také potřebu pocitu, že jej rodiče dovedou ochránit před nebezpečím. Mít důvěru v morální hodnoty v rodině. Věřit v přátelství, spravedlnost, odvahu a upřímnost. Musí mít vedení a znát hranice, co je zakázané a co je povolené. Jako poslední uvádí autor potřebu hmotnou.

Matějček a kol. (1989) zmiňuje ve své knize pět potřeb dítěte. Jako první je potřeba stimulace. Tato potřeba zajišťuje, aby dobře pracoval náš nervový organismus. Aby tedy byl v dostatečném množství zásobován podněty z okolí. Druhá potřeba, je potřeba učení, neboli také nabývání zkušeností. Učení nám umožňuje podněty pochopit a správně zpracovat. Třetí potřeba je potřeba bezpečí a jistoty. Autor tím myslí především citové vazby. Nejlepšími dárci jistoty a lásky jsou rodiče. Čtvrtá je potřeba společenského uznání. Každý člověk potřebuje být někým uznávaný, aby měl vlastní sebevědomí. Pátá potřeba, potřeba otevřené budoucnosti. Potřebujeme před sebou vidět budoucnost, abychom se mohli rozvíjet po všech stránkách. Přání mít děti, většinou mají lidé, co prožili šťastné dětství.

2.1 Citová deprivace spojená s neuspokojením potřeb dítěte

Dětem, kterým nebylo do vínku přiděleno to štěstí, prožít šťastné dětství a vyrůstají po ústavních či jiných zařízeních často trpí citovou deprivací.

Jak uvádí ve své knize Matějček a kol. (1999) citová deprivace je psychický stav, který je výsledkem dlouhodobého neuspokojování potřeb dítěte. Tyto potřebuje nutné uspokojovat nejen v dětství, ale po celý náš život.

„Postupně bylo prokázáno, že vývoj dětí v ústavní péči bývá obvykle opožděn a narušen. Čím je toto opožďování a další nežádoucí projevy chování dětí v domovech způsobeno? Tak jako má dítě své tělesné potřeby, má i potřeby duševní, jejichž uspokojování je stejně důležité“ (Radvanová; Koluchová; Dunovský, s. 43, 1980).

„Opoždění a narušení vývoje dítěte v ústavní péči není však podmíněno jen úrovní výchovy a kvalitou vztahů pracovníků ústavu k dítěti; uplatňují se zde také genetické dispozice dítěte i stupeň a kvalita jeho poškození rodinou vlastní“ (Radvanová; Koluchová; Dunovský, s. 44, 1980).

„Přestože je v poslední době věnována aspektům psychologicko-výchovným zvýšená péče, vyplývá z dlouhodobých srovnávacích studií, že děti ústavní se i při nejlepší snaze o péči opožďující dětmi z průměrných rodin a že je v různé míře narušen i jejich vývoj v citové a sociální oblasti. Z kritického rozboru pak vyplývá, že v prostředí dětského domova nemohou být všechny psychické potřeby dítěte v plné míře a trvale uspokojeny“ (Radvanová; Koluchová; Dunovský, s. 44, 1980).

Matějček a kol. (s. 80, 1999) se také přiklání k tomuto názoru. „Nejméně vhodná pro děti útlého věku jsou ústavní zařízení. Kojenecké ústavy a dětské domovy pro děti do tří let mají být vlastně jen přechodným nouzovým opatřením. Dítě, o němž lze od kojeneckého věku realiticky předpokládat, že nebude moci být vychováno ve vlastní rodině, by se, teoreticky vzato, v dětském domově nemělo vůbec vyskytnout.“

Co je tedy lepší? Nechat dítě v ústavní péči, nebo mu dát šanci na život v rodině, bez toho aniž by záleželo na pohlaví rodičů. Nebylo by mnohem více zájemců o náhradní rodinnou péči?

2.1.1 Hranice specifické indikace osvojení

Hranicí specifické indikace osvojení je předškolní věk dítěte. U dětí nad šest let, by měla být dáвана přednost jiným formám náhradní péče, protože se snižují adaptační schopnosti dítěte a zvyšují se nároky na adaptační schopnost nových vychovatelů. Další nevýhoda je delší pobyt dítěte v ústavním zařízení. Takové dítě si má následky ze života v deprivacním prostředí, následky pochybené výchovy ve vlastní rodině, která o něj nejeví zájem, popřípadě další okolnosti, které mohou vážně ztěžovat porozumění dítěti, ze strany nových „rodičů“ (Matějček a kol., 1999).

Se vstupem do fáze středního školního věku dítěte, se u dětí vyhraňují zájmy, tvarují se společenské a pracovní návyky, utváří se identita dítěte ad. Pro umístění dítěte v tomto věku jsou indikovány formy pěstounské péče. Tedy pěstounská péče individuální, nebo skupinová (Matějček a kol., 1999).

Starší školní věk a puberta, s nástupem psychických změn, vyžadují opět zvýšenou toleranci a pochopení vychovatelů. V tomto věku dítěte, lze jen v málo případech očekávat úplné spontánní přizpůsobení dítěte v rodině. Pro dítě je také těžké přizpůsobit se vnitřní citové atmosféře rodiny a jejímu vnějšímu řádu. Indikace osvojení klesá na pouhé „přijatelné řešení“ (Matějček a kol., 1999).

3 HOMOSEXUALITA

Homosexualita je podle mého názoru stejná jako heterosexuální vztah. Homosexualita se udávala jako nemoc či jako deviace, ale proč pouze nepochopit, že někoho přitahuje opačné pohlaví a někoho pohlaví stejné. Myslím si, že pokusy o terapii homosexuálů, šlo o potlačování něčeho, co přeučít nelze. Orientaci se člověk neučí, má ji v sobě, tak jako každý heterosexuální muž či žena. Ostatně zkuste si představit, že se vás někdo pokouší „přeučít“, abyste milovali jiné pohlaví, než ke kterému tíhnete?!

Dubaj (In Janošová, s. 13, 2000) „*Homosexualita je geneticky determinovaný celoživotný a nemenný stav libida, pri ktorom jeinec za podmienok možnosti slobodnej voľby preferuje za účelom sexuálneho a citového kontaktu objekt rovnaného pohlavia, pričom takto vzniknutý vzťah sa svojou kvalitou v plnej miere vyrovná vzťahu heterosexuálnemu.*“

Dříve byla homosexualita definována jako kvalitativní porucha sexuálního pudu. Také sexuální deviace. Jde tedy o sexuální deviaci v zaměření na objekt sexuálního zájmu jiný, než osoba opačného pohlaví. U homosexuálů, jde o zaměření jedince na jedince stejného pohlaví (Brtníková a kol., 1989).

„Další formou sexuality, která je připisována většinou mužům, je homosexualita – erotická přitažlivost k příslušníkům stejného pohlaví“ (Oakleyová, s. 92, 2000).

4 HISTORIE HOMOSEXUALITY

4.1 Mezopotámie

Asi před 4000 i dějiny zaznamenávají „kvetoucí“ mužskou homosexualitu. V Mezopotámii prosperovala mužská prostituce, v babylónském chrámu bohyně Ištar měli mužští prostituti zvláštní nevěstinec pod náboženskou záštitou a pod vedením velekněze (Gayentertainment, 2010).

4.2 Středověk

Homosexualita byla ve starověku běžná ve všech zemích východního Středomoří. Maximální rozkvět však zaznamenala ve starém Řecku. Nemůžeme to vysvětlovat odchylným biologickým faktorem, že by snad staří Řekové měli jinak fungující žlázy s vnitřní sekrecí nebo jinak uzpůsobená centra mozku, která funkci pohlavních žláz řídí. Příčiny tohoto přístupu budou kulturní a sociální. Na mužskou homosexualitu pohlíželi Řekové jako na ideál sexuálních vztah (Gayentertainment, 2010).

4.3 Křesťanství

S příchodem křesťanství ve středověku začala dlouhá léta zavrhování homosexuality většinou společností. Homosexualita byla považována za hřích a zvrhlost. Homosexualitou se nejdříve zabývaly církevní soudy. Od 11. století se homosexualitou zabývaly soudy světské, které ji na rozdíl od mírných trestů církve trestaly smrtí. Homosexualita byla spojována s čarodějnictvím. V Čechách se o ní poprvé zmiňuje Karel IV. – v Karolinském trestním kodexu přikazuje kruté tresty za homosexuální chování (Gayentertainment, 2010).

4.4 19. století

V devatenáctém století se začaly objevovat nové názory na homosexualitu a začaly vznikat organizace pro sexuální osvětu. Myšlenku, že je homosexualita vrozená jako první uveřejnil Karl Heinrich Ulrichs (německý spisovatel, 1825-1895), který je dnes oslavován jako první gay-aktivista. Jeho přístup byl odlišný od jiných „aktivistů“, kteří často sami byli homosexuály, ale trpěli pocity viny, a tak poučovali ostatní o tom, že je homosexualita

špatná. Ulrichs se ke své homosexualitě přiznal a podněcoval další homosexuály k tomu, aby svou orientaci přiznali nejen sami sobě, ale i okolí (Unique-soul).

4.5 Druhá světová válka

S druhou světovou válkou také souvisí pronásledování německých homosexuálů. Neexistují oficiální záznamy o tom, kolik homosexuálů zemřelo v koncentračních táborech, ale odhaduje se, že jde zhruba o 50 tisíc lidí. (Některé zdroje uvádí až půl milionu lidí). Vzhledem k tomuto počtu se o osudu homosexuálů za druhé světové války nemluví tolik jako o osudu Židů. Homosexuálové museli nosit růžový trojúhelník, který v současnosti patří mezi symboly homosexuálů bojujících za svoje práva. Bohužel se tyto oběti nacismu ještě stále nedočkaly odškodnění a situace se začíná obracet k lepšímu až dnes. Homofobie se však neobjevila jen v nacistickém Německu, ale také v americké armádě. Při vstupu do armády byli muži podrobeni testům, zda nejsou homosexuály. Zjišťovalo se, zda voják není příliš zženštlý, či zda nemá rozšířený anální otvor. Samozřejmě že šlo o testy nepřilíživé, a tak se armáda musela potýkat i s postihy těch homosexuálů, kteří nebyli testem „odhaleni.“ Vojáci byli obžalováni ze sodomie, museli být ale ve zvláštním vězení, jelikož se armáda obávala z šíření této neřesti. Procento obviněných ze sodomie bylo ve třicátých letech velmi vysoké – některé věznice v USA uvádějí čísla kolem 40%. To byla samozřejmě obrovská čísla, a tak na konci třicátých let sdružení vojenských důstojníků zrušilo věznění homosexuálů. Homosexuálové byli označeni za duševně choré a většinou byli pod lékařským dohledem (Unique-soul).

4.5.1 Pokusy lékařů na homosexuálech za druhé světové války

Válka tak byla velkou příležitostí pro lékaře. Měli najednou mnoho příležitostí k léčbě homosexuality, a tak experimentovali. Lékaři často zkoušeli elektrickou šokovou léčbu nebo hormonální léčbu. Za vhodnou léčebnou metodu byla považována i lobotomie – tedy přerušení některých nervových spojů čelních mozkových laloků s ostatními částmi mozku. První pokus s lobotomií lékaři provedli roku 1941. Pacientem byl homosexuál s masochistickými sklony. Po lobotomii byl velice zmatený, ustrašený a nedokázal udržet moč. Tvrdil, že ho po operaci přešly homosexuální tužby, ale nedokázal se o sebe postarat. Nakonec se jeho zdravotní stav rapidně zhoršil a byl označen za dementního, při čemž byla jako příčina demence přiznaná právě lobotomie. Lobotomie se praktikovala ale i nadále,

například v padesátých letech došlo v New Yorku ke stovkám lobotomií. Nakonec ale sami lékaři přiznali, že lobotomie nemění sexuální chování člověka. K pokusům na homosexuálech docházelo i na českém území. Pokusy praktikovali dva sexuologové, J. Srnec a Kurt Freund. Freund byl známý pražský sexuolog, narodil se v roce 1914, od roku 1968 žil v emigraci a zemřel v roce 1996. Freund se Srncem používali emetika (léky, které vyvolávají žaludeční nevolnost). Tyto léky pacientům podali a pustili jim film s nahými muži. Požádali pacienty, aby si tyto muže představovali jako své sexuální partnery. Po pár minutách se pacientům udělalo zle. Tato procedura se opakovala šestkrát. Potom mužům pouštěli filmy s nahými ženami, před filmem jim ovšem podali injekci testosteronu. Tato metoda se zdála lékařům účinná, deset z dvaceti pacientů se „vyléčilo“. Nakonec si ale Freund uvědomil, že jeho léčba nemá výsledky a stal se odpůrcem léčení homosexuality. Freund se nakonec zasloužil o dekriminizaci homosexuality v Československu (Unique-soul).

4.6 Současnost

Většina odborné veřejnosti souhlasí s tím, že je homosexualita vrozená a neměnná sexuální orientace člověka. Nejde tedy o nemoc či úchylku (Unique-soul).

Stav věci v naší zemi se změnil až v listopadu 1989. Dne 1. 7. 1990 došlo k novelizaci zákona, kde byla zrovnoprávněna povolená věková hranice pro homosexuální i heterosexuální styky nad 15 let. Homosexualita se stala viditelným společenským jevem. Vzniklo také mnoho organizací, která hájí zájmy této menšiny. Homosexualita byla také zařazena do koncepce sexuální výchovy. Tolerance naší společnosti však není dosud zdaleka uspokojivá. Je tedy zřejmé, že homosexualita sebou nese jisté sociální stigma, protože coming out velkého počtu homosexuálně zaměřených lidí stále probíhá s vědomím pouze jejich nejbližšího sociálního okolí (Janošová, 2000).

Za největší posun považují prosazení zákona o registrovaném partnerství, který zní: **„Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 239/2008 Sb., (dále jen „zákon o partnerství“).** Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství. Prohlášení se činí před matrikářem na základě otázky, položené těmto osobám, zda chtějí spolu vstoupit do partnerství. Před učiněním prohlášení výslovně uvedou,

že jim nejsou známy okolnosti vylučující vstup do partnerství. Protokol, který se o prohlášení sepisuje, podepisují osoby vstupující do partnerství, matrikář, tlumočnick, je-li jeho přítomnost nutná. Partnerství se zapíše do knihy registrovaného partnerství“ (MVCR, 2009).

5 HOMOSEXUALITA Z POHLEDU BIBLE A KŘESŤANSKÁ MORÁLKA

A co vlastně říká Bible o homosexualitě Bible? Každý řekne, no samozřejmě homosexualitu nepřijímá. Bere ji jako nemorální, sodomii a homosexuály zavrhuje.

Našla jsem však knihu, která toto tvrzení vyvrací.

„Podle křesťanské víry nás tvoří Bůh. Božská prozřetelnost nás formuje takové, jací jsme. Naše geny, temperament, doba a místo v dějinách, náš talent, dary, schopnosti i slabosti – to vše je součástí záhadného a láskyplného Božího plánu s námi. A tak i za skutečností, že je někdo homosexuálem, musí nutně nějak vězet Bůh. Proč by tedy Boží slovo v Bibli homosexualitu zavrhovalo? Zde musí být někde chyba v argumentaci“ (Helminiak, s. 22, 2007).

„Mohlo by to být tak, že *homosexuálové* jsou chybou? Že se u homosexuálů něco nepovedlo? Že jsou to „pokažená stvoření“? Někdo by tomu možná věřil. Pak ale Bůh musí být zlý nebo si s námi krutě pohrává. Ale tak tomu být nemůže. Bůh nedělá zmetky“ (Helminiak, s. 22, 2007).

Rotter (2003) uvádí, není pro homosexuálně disponovaného člověka možné, aby svobodně změnil svůj pocit. Takového člověka, nelze činit mravně odpovědným za to, co se jeho svobodě vymyká. Homosexuální disponovanost nelze považovat za něco zaviněného. Homosexuál by přece mohl být schopen kontrolovat své vnější chování a pomocí různých činností, předcházet chybnému jednání.

Zde si můžeme všimnout odlišného rozdílu názoru teologů. Jeden se snaží homosexualitu přiblížit také věřícím lidem. Vysvětlit, že to není nic nenormálního a Bůh netvoří „chybné“ jedince, aby trpěli. A ukazuje ve své knize opak vyložení Bible v pohledu na homosexualitu. Druhý autor však uvádí, že je homosexualita dispozice a jedinec tuto dispozici může kontrolovat, či předcházet chybnému jednání.

Velkým problémem homosexuálně orientovaných věřících je coming out, kterým procházejí. Právě víra by měla být pomocníkem při řešení vnitřních dilemat jedince a ne tím, díky čemu jedinec prochází vnitřním rozporem. Na jedné straně křesťanská víra, na straně druhé subjektivně přirozené citění. Církev jasně cituje biblické verše, kde se píše, že stejnopohlavní akt zatracují. Mnoho homosexuálních jedinců se tedy rozhodne pro život bez partne-

ra, protože to považují za nejpříjemnější nabízenou životní cestu. Homosexuální věřící se však nemůže účastnit eucharistie, čímž je prakticky ochuzen o duchovní život. Stává se, že homosexuální věřící se rozejdou poté, co jim kněz odmítne rozhřešení. Tito lidé poté přijmou život v celibátu, i když je to proti jejich subjektivní přirozenosti. Můžeme si zde všimnout jistého manipulativního charakteru (Janošová, 2000).

6 SEXUÁLNÍ IDENTIFIKACE

Sexuální identifikace se týká vlastního sebepojetí člověka. Určuje, za koho se sám jedinec považuje. Velký vliv na identifikaci jedince má společnost. Společnost se až v posledních letech stává tolerantnější, dříve homosexuální páry odmítala a diskriminovala (Janošová, 2000).

6.1 Identifikace a identita

„Genderové role a genderovou identitu si dítě neosvojuje mechanicky od rodiče, ale tím, že se s ním různými způsoby identifikuje. V zásadě se dítě chce rodiči podobat a to je motivuje, aby se chovalo stejně jako on. Dítě se zařazuje do stejné skupiny ke stejnému genderu jako rodič, a tím iniciuje určité mechanismy chování, zprvu nevědomě a později vědomě“ (Oakleyová, s. 135, 2000).

Identifikace s rodiči se vztahuje do budoucna a má spíše obecnější obsah. Není nijak zaručeno, že se dítě stane tím, co právě pokládají rodiče za správné a žádoucí. Je však jisté, že rodiče mají silný vliv na pracovní zaměření dítěte, na jeho postoje, učí ho hospodařit. Starosti, úvahy, naděje a plány kolem rodinného stolu jsou nedílnou součástí výchovy k rodičovství, kterou dítě také přebírá (Matějček a kol., 1989).

6.2 Vývoj osobnosti – identita žen a mužů

„Až do poloviny 20. století dominovala představa, že psychické rozdíly mezi pohlavími jsou určovány tělesností, která je opět determinována genetickou výbavou a hormonálními vlivy. Novější sexuologické a psycho-neuro-endokrinnologické výzkumy však poukázaly na relativitu biologických vlivů na následnou ženskou a mužskou identitu“ (Poněšický, s. 14, 2008).

6.2.1 Identita ženy

Ženy oproti mužům mají výhodu, co se týká jistoty jejich pohlavní identity. Jejich identifikační vzor je matka – tento vzor bývá označován jako přirozený. Dívka od své matky přijímá ženskost a také mateřskost. Psychologové zde hovoří o schopnosti regrese ve službách já – vrací se ke svým kořenům. Má to také za následek, že např. žena snese větší bolest než muž. Pokud ženskost není jednoznačná, může docházet k tomu, že má žena nízké sebevě-

domí a není se sebou spokojena. To může vycházet z toho, že žena si svého ženství neváží a není na něj hrdá (Poněšický, 2008).

6.2.2 Identita muže

Tak jako dívky, tak se i chlapci identifikují do značné míry na svou první osobu, která o ně pečuje, což bývá zpravidla matka. Učení probíhá nápodobou, vcítěním, přejímání všeho, co od matky přichází. Mužská identita je sekundární a tím křehčí, nežli identita ženská. Proto si muž, své mužství celý život potřebuje dokazovat a potlačovat ženskost, aby se nestalo, že za to budou kritizováni či odsuzováni ostatními (Poněšický, 2008).

Nutno říci, že rodiče jsou jen jedni ze skutečných identifikačních vzorů pro vytvoření rodové role dítěte. Děti se identifikují nejen s rodiči, ale také s ostatními, pro ně osobně důležitými lidmi: starší sourozenec, kamarádi, jiní příbuzní, televize či knižní postavy (Janošová, 2000).

7 EVENTUALITA SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO RODINY MANŽELSKÉHO HOMOSEXUÁLNÍHO PÁRU

7.1 Domov

„Dobrý domov je jednou z podmínek šťastného dětství. A šťastné dětství je jednou z podmínek pro dobré, zdravé utváření lidské osobnosti. A duševně zdraví. Zdatní, dobře vyspělí lidé tvoří zdravou společnost. Není tedy domov našeho dítěte nebo našich dětí jen tak docela soukromou záležitostí rodičů, ale v zájmu celé naší společnosti“ (Matějček a kol., s. 175, 1989).

A co je pro dítě vlastně domov? Matějček a kol. (1989) uvádí, že to znamená místo, kde se dítě cítí v bezpečí. Je zde chráněno, jsou zde rodiče, pokud se dítě cítí v nebezpečí a další lidé, na které je spolehnouti. Také je zde dítěti dobře. Nejenom, že je v bezpečí, ale podniká zde různé první výpravy, učí se zde, prožívá radostné okamžiky, místo, kde si může hrát. Domov je také pro dítě tam, kde má své místo. Jedná se o místo společenské. Doma se utváří naše hodnoty, naše „já“, také zde vznikají pocity bolesti, vytváří se svědomí ad.

7.2 Dítě v rodině homosexuálních rodičů

Mnoho homosexuálních párů touží vychovávat dítě. Ať už vlastní, nebo dítě svěřené do pěstounské péče či osvojené. Představa, že by homosexuální pár vychovával dítě, se setkává s nižší podporou ze strany společnosti, než uzákonění partnerského soužití. Hlavním argumentem odpůrců je – ochrana optimálního psychického vývoje dítěte (Janošová, 2000).

Janošová (s. 64, 2000) velmi pěkně vystihla mou myšlenku: „Děti, které jsou vhodné k adopci, děti bez velkých zdravotních potíží a bez právních a jiných komplikací bývají přednostně dávány do výchovy co nejvhodnějším žadatelům, tj. manželským dvojicím.“

Ano, dává se přednost manželským dvojicím, ale proč se tedy manželské dvojice specificky odlišně? Není snad registrované partnerství to samé jako manželství?

Janošová (2000) dětské domovy se o děti dokáží velmi dobře postarat po stránce materiální, avšak určité složky výchovy k optimálnímu rozvoji dítěte pro jeho budoucí život zajistit nedokáže: blízké rodinné vztahy, vědomí sounáležitosti, rozhovory pro formování postojů

a názorů. Zásadním rozdílem je však hloubka citů. Matějček (In Janošová, 2000), píše, že děti, které odešly z ústavu do rodiny náhradní, během několika týdnů zapoměly jména svých vychovatelů a dokonce i kamarádů.

„Nedostatky ústavní výchovy, neznalost a nezkušenost se skutečným světem má pro budoucí vývoj dítěte velké a často dlouhodobé následky v mnoha ohledech. Zřejmě právě zde je třeba hledat hlavní příčiny obrovských potíží těchto dětí již při přechodu z ústavní péče do samostatného života. Není také náhodou, že v naší zemi je v současné době mezi bezdomovci poměrně velké procento jedinců, kteří neměli žádné rodinné zázemí a vyrůstali v dětském domově, anebo byly jejich rodiny v těchto základních aspektech výchovy dysfunkční (Janošová, s. 65-66, 2000).

S autorkou souhlasím, myslím si, že i byť sebelepší vychovatelka není schopna zajistit dítěti stejný citový vývoj dítěte, tak jako rodina. Dítě ví, že osoba, která se o něj stará, je v práci a navíc se u něj vychovatelky střídají, kdežto v rodině mají stabilní prostředí a vědomí, že někam patří.

V poslední době se začínají objevovat názory odborníků zkoumající psychosexuální vývoj člověka, že k ovlivnění dítěte směrem k homosexuální orientaci nelze dojít, protože homosexualita je podmíněna vrozenou dispozicí. Ani v tradiční rodině dítě nemá vhodný identifikační vzor. Také je důležité říci, že homosexuálové se zpravidla rodí heterosexuálními rodičům. Určité procento dětí homosexuálních rodičů s nimi a s jejich partnery vyrůstá a jejich osobnostní vývoj, se příliš neliší od dětí vyrůstajících pouze s jedním z rodičů (Janošová, 2000).

7.2.1 Výzkum

Velmi zajímavý výzkum přinesl Green a kol. (In Janošová, 2000). Tento výzkum se zaměřoval na porovnávání psychosexuálního vývoje u dětí, které byly vychovávány homosexuálními matkami, heterosexuálními matkami a matkami žijící bez partnera. Výsledky bylo zjištěno, že u obou skupin měly správnou představu o činnostech a zájmech typických pro muže a ženy. Preferovaly kamarády stejného pohlaví a rodová identita všech dětí korespondovala s jejich pohlavím a vývojovým obdobím. U žádného dítěte nebyly nalezeny psychopatologické jevy, které by souvisely se sexuálním zaměřením jejich matky a nevyskytovaly se u nich ani potíže sociálního rázu, nebo stigmatizace z důvodu matčina sexuálního

zaměření. Chlapci z těchto skupin upřednostňovali zájmy, které jsou přirozené jejich rodu. Zájmy dívek byly spíše neutrální.

7.2.1.1 Výběr dítěte

„Kdyby si dítě mělo vybrat, kde se chce narodit, jistě by si vybralo rodinu úplnou a ideální, s mámou a tátou. Pravděpodobně ale i dvě ženy mohou rozumně synovi, stejně jako existují muži, kteří zvládají dosti úspěšně roli mateřskou a naopak. Myslím si, že děti potřebují především chápajícího a milujícího člověka, který s nimi dlouhodobě či spíše celoživotně počítá. Pokud jim nikdo z dospělých sám v sobě takového člověka neposkytne, dostávají se do daleko závažnějších problémů, než jaké by vyvolal jejich eventuální (ačkoli nepravděpodobná) rodová či sexuální netypická orientace“ (Janošová, s. 67-68, 2000).

S názorem autorky souhlasím, pro mě je také prioritou, aby dítě bylo v milující rodině. Za takovou rodinu považuji jak klasický heterosexuální pár, tak pár homosexuální.

8 SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

Sexuální výchova je jistě velmi důležitá také z toho hlediska, aby se dětem vysvětlila heterosexuality, homosexualita a bisexualita. Podle mého názoru, by se učitelé měli zaměřit na vysvětlení, že homosexualita není nemoc, ani úchylka, ale pouze jiná orientace, než je orientace heterosexuální. Díky takové výchově a zdravému pohledu na věc, by se dala vymístit diskriminace a odsuzování homosexuálních párů a k postupné osvětě našeho národa a také možné změně názoru na svěření dítěte do rodin homosexuálních párů.

Na sexuální výchovu neboli výchovu k rodičovství či výchovu k rodinnému životu, se začaly školy více zaměřovat, než tomu tak bylo dříve. Také ministerstvo školství začalo shromažďovat návrhy na zlepšení a prohloubení této výchovy. Dnes tedy platí, že pokud máme děti, neujdeme jednou otázkou, co a jak dělat, abychom je připravili na období jejich rozvinuté homosexuality. Je jasné, že poučení nestačí, nestačí také instruktáž o technice antikoncepce (Matějček, 2000).

8.1 Citová výchova

Každý rodič si přeje, aby dítě přirozeně dávalo city najevo. Aby dovedlo přijímat city druhých, aby lidem rozumělo a aby je druzí se sympatií a porozuměním poslouchali. Aby nebylo přecitlivělé, ale citově zdravé, odpovědné samo za sebe, aby se umělo smát i plakat. Tyto schopnosti se utvářejí, budují a rozvíjí od samého počátku soužití dítěte s lidmi. Rozhodujícím momentem pro utváření prvotního citového vztahu dítěte k jeho lidem je už v kojeneckém a batolecím věku. Toto období zajišťuje, jaké toto dítě bude mít vztahy k lidem: přátelské, milenecké, manželské či rodičovské, kategorie erotické či sexuální. To znamená, že dítě vychováváme také sexuálně. K citovosti a citlivosti vychováváme děti, jestliže se sami chováme citově a citlivě (Matějček, 2000).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

9 VÝZKUMNÁ ČÁST

V první fázi jsem se zaměřila na formulaci výzkumného problému, cíl výzkumu a stanovení výzkumného vzorku - odborníky, se kterými provedu polostrukturovaný rozhovor.

V další fázi jsem se všemi odborníky osobně setkala, abych se s nimi dohodla, zda mi poskytnou rozhovor. Jelikož jsou to odborníci, se kterými úzce spolupracuji, nebyl problém se s nimi domluvit. Na přání respondentů jsem všem poslala nástin otázek, který jim budu pokládat při rozhovoru, z toho důvodu, že je toto téma ve společnosti disketové a neexistuje na něj jednotný názor.

9.1 Výzkumný problém

Jaký je názor odborníků na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru?

9.2 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je odhalit názor odborníků, kteří jsou denně ve styku s dětmi a mají dlouholetou praxi, na svěření dětí do péče manželského homosexuálního páru. Zaměřila jsem se na otázky týkající se tolerance homosexuální menšiny, na otázky týkající se výchovy manželským homosexuálním párem, na podstatu mužského a ženského vzoru a také jsem účastníkům položila otázku, zda mají na problematiku stále stejný názor, pokud by se v této situaci ocitli v roli rodiče homosexuálního dítěte, který si se svým manželem či manželkou chtějí adoptovat dítě a zda je rozdíl v přijetí homosexuálního páru v menším a větším městě.

Cílem práce je tedy zjistit, zda jsou pro či proti svěření do rodiny manželského homosexuálního páru a zjistit důvody proč ano a proč ne.

Výsledky by mohly posloužit jako podklady pro rozhodování při posuzování svěření dítěte do náhradní rodinné péče pro: orgány sociálně-právní ochrany dětí, poradní sbor Krajského úřadu, psychology, poradny, nestátní organizace zabývající se náhradní rodinnou péčí i pro samotné žadatele o náhradní rodinnou péči.

9.3 Pojetí a techniky výzkumu

Pro svou práci jsem zvolila kvalitativní druh výzkumu, který je výhodný tím, že umožňuje osobní kontakt s respondenty, odhalí jejich emoce a zachytí jejich reakce na danou otázku. Jako metodu sběru dat jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor, který jsem si samostatně sestavila, abych získala odpovědi, které potřebuji k získání cíle výzkumu.

9.4 Znění otázek rozhovoru

- 1) Domníváte se, že je naše společnost tolerantní k homosexuální menšině? Jak se to projevuje?
- 2) Znáte obecný názor společnosti na možnost výchovy dítěte manželským homosexuálním párem?
- 3) Je podle vašeho názoru společnost dostatečně připravena na skutečnost, že manželský homosexuální pár v jejich okolí bude mít ve výchově dítě? - nukleární rodina, širší rodina, skupina osob v okolí bydliště, kamarádi, spolupracovníci apod.?
- 4) Myslíte si, že výchova rodičů stejného pohlaví je stejně kvalitní jako výchova v tradiční rodině? Zmapujte výhody – nevýhody.
- 5) Myslíte si, že je pro dítě důležitý mužský a ženský vzor? Myslíte si, že manželský homosexuální pár je schopen řádně uspokojit všechny základní potřeby dítěte? Jak a které to jsou?
- 6) Představte si, že je Vaše dítě homosexuál, máte pořád stejný názor na svěřeni dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru?
- 7) Myslíte si, že je rozdíl v menším a větším městě?

9.5 Výzkumný soubor

Výzkumný vzorek byl vybrán metodou záměrného výběru.

- 1) Psycholog a vedoucí střediska výchovné péče pro děti a mládež
- 2) Sociální pracovníce pro náhradní rodinnou péči na oddělení sociálně-právní ochrany dětí
- 3) Vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí
- 4) Vedoucí Klokánků a Pobočky FOD
- 5) Dětský psychiatr a rodinný terapeut

10 PRŮBĚH VÝZKUMU

Sběr dat probíhal v měsíci únoru a březnu 2011. Se všemi odborníky úzce spolupracuji, proto nebyl problém se s nimi domluvit na poskytnutí rozhovoru. Navíc je zaujalo téma výzkumu. Nejdříve jsem oslovila psycholožku a vedoucí Střediska výchovné péče pro děti a mládež. S paní doktorkou jsme si velmi pěkně pohovořily o tématu a respondentka mi odpověděla na všechny kladené otázky. Navíc mi uvedla další své zkušenosti a případy z praxe.

Další oslovenou odbornicí byla sociální pracovnice pro náhradní rodinnou péči na oddělení Sociálně-právní ochrany dětí. Na respondentce jsem si všimla, že ji některé kladené otázky, nebyly příliš příjemné a respondentka odpovídala poměrně stručně.

Jako třetího odborníka, jsem si vybrala vedoucího oddělení Sociálně-právní ochrany dětí. Rozhovor velmi příjemný, uvolněný. Respondent odpovídal věcně a výstižně na všechny kladené otázky. Uvedl mnoho zajímavých odpovědí a upřímně vyjádřil svůj názor k dané problematice. Byla jsem také ráda, že mi respondent rozhovor poskytl, protože jsem alespoň získala názor jednoho muže.

Další dotazovanou byla vedoucí Klokánků a Pobočky FOD. S paní vedoucí byl rozhovor také velmi příjemný, ale v odpovědích, byla velmi stručná. Musím přiznat, že názor respondentky na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru, mě docela překvapil. Myslela jsem si, že respondentka bude pro svěřování dětí do rodin manželského homosexuálního páru, z toho důvodu, že vede dvě Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kde se velmi často setkává s nezájmem rodičů o své děti, s dětmi, které jsou v Klokánku už několik let a nedaří se jim najít vhodné pěstouny v celé republice či adoptivní rodiče. Na druhou stranu vím, že je zastánkyní tradiční rodiny – matka, otec. Avšak právě z důvodu jejích zkušeností mě její názor na problematiku opravdu překvapil.

Jako poslední jsem dělala rozhovor s dětskou psychiatrickou a rodinným terapeutem. S paní doktorkou byl rozhovor také velmi příjemný, uvolněný. Respondentka odpovídala stručně, ale věcně k položeným otázkám. Odpovědi respondentky se mi velice líbily a se všemi odpověďmi souhlasím.

Ze samotných rozhovorů, jsem měla do jisté míry obavy. Ale obavy byly zbytečné, všichni respondenti byli velice milí a ochotní, nad tématikou se zamysleli a poskytli mi upřímné odpovědi.

Data byla pořízena pomocí audiozáznamu. Po získání rozhovorů jsem provedla transkripci dat. Poté jsem získaná data pomocí otevřeného kódování kódovala a z kódů vytvořila kategorie. Kategorií jsem si vytvořila celkem 6. Obecný názor společnosti a přijetí menšiny, Kvalita výchovy a potřeba vzoru, Základní potřeby dítěte, Svěření dítěte do NRP manželského homosexuálního páru, Svěření dítěte do NRP z pohledu vlastní rodiny a demografického rozvrstvení, Podpora NRP manželského homosexuálního páru. Tyto kategorie jsem následně interpretovala. Snažila jsem se zde zachytit rozdílné názory respondentů a co nejvíce získaných odpovědí a názorů na zkoumanou problematiku. Nejnáročnější pro mě bylo text okódovat a ke kódům přiřadit značky.

11 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Pomocí kategorií se seznámíme s výsledky výzkumu. Kategorie jsou označeny značkou – např. C21, kdy písmeno značí počáteční písmeno příjmení respondenta a číslo značí pořadí kódu.

11.1 Kategorie

Po transkripci rozhovorů jsem si vytvořila kódy. Sloučením vytvořených kódů vznikly kategorie. Vytvořila jsem 6 kategorií:

- ❖ Obecný názor společnosti a přijetí menšiny
- ❖ Kvalita výchovy a potřeba vzoru
- ❖ Základní potřeby dítěte
- ❖ Svěření dítěte do NRP manželského homosexuálního páru
- ❖ Svěření dítěte do NRP z pohledu vlastní rodiny a demografického rozvrstvení
- ❖ Podpora NRP manželského homosexuálního páru

11.1.1 Obecný názor společnosti a přijetí menšiny

Pro vznik této kategorie byly stěžejní kódy: C38 – obecný názor společnosti, AB121 - tolerance, C3 menší diskriminace homosexuálních párů, B54 posun v toleranci, P110 – přijetí společnosti. Tato kategorie, nazvaná Obecný názor společnosti a přijetí menšiny, pojednává o tom, jak odborníci vnímají toleranci společnosti vůči homosexuální skupině obyvatel. Zda je tato skupina stále diskriminována či je společnost tolerantnější a jaký si myslí, že je obecný názor společnosti na výchovu dítěte manželským homosexuálním párem.

Respondentka (C) se vyjádřila k obecnému názoru společnosti následovně: (C11) „Bude potřeba ještě ujít kus cesty.“ (C12) „Veřejné mínění tomu není nakloněno.“ (C18) „Jak by děti, které by v takové rodině vyrůstali, jak by byly přijímány tou okolní společností, hlavně např. ostatními dětmi.“ (C19) „Jak by jejich spolužáci mohli být ovlivňováni názory jejich rodičů.“ (C20) „Nepřímou by mohli dávat najevo nějaké nepříjemné reakce dětem.“ (C26) „dospělí lidé nevolí nějakou tu formu přímého posměšku, jsou to spíše takové nepřímé útoky nebo narážky.“ Respondentka na otázku, zda je na to společnost připravena souhrnně odpovídá: (C38) „Rozhodně na to připravená není.“ K toleranci uvedla (C3)

„Větší tolerance k homosexuálním párům.“ (C17) „Je chápáno.“ (C32) „Tady už to nikdo neřeší.“ Respondentka se staví k tomu názoru, že společnost je sice tolerantnější, ale prvky diskriminace ještě nevymizely. Obecný názor společnosti na homosexuální páry bere jako spíše negativní. Sdělila, že by byla potřeba osvěty a větší medializace homosexuálních párů.

Druhá respondentka (B) uvádí, (B54) „Tak myslím si, že tolerantnější je, než za doby ještě vlastně totalitní, za vlády komunistů, ale pořád si myslím, že není až tak tolerantní, aby prostě, aby byla k nim, k této skupině lidí, aby je prostě brala jako všechny ostatní“. Z této věty jsem vycítila patrný, vlastní postoj respondentky, ohledně tematiky homosexuálních párů. Byl cítit nesouhlas i samotné negativní stanovisko k problematice. Co se týče obecného názoru společnosti, respondentka uvádí (B55) „Homosexuální páry se už tak neskrývají.“ (B57) „Výchova dítěte manželským homosexuálním párem asi teda moc nepodporují.“ Dotazovala jsem se, z čeho respondenta soudí, zda četla o problematice nějaký výzkum, nebo slyšela názory společnosti (B58) „Nečetla, neslyšela. A spíš jenom tak z internetu, kde jsou nějaké články o těchto homosexuálních párech.“ Názor společnosti (B59) „Myslím si, že negativní to převládá, tento názor.“ Jako posun v toleranci soudí respondentka (B61) „Myslím si, že je berou lidi jako lidi, jak se projevují, jak žijí, jak bydlí jo. Jako osobnosti jo.“ Respondentka tím zřejmě myslí, že dříve byla homosexualita brána jako zvrhlost či nemravnost a poté byla považována za nemoc tzv. poruchu sexuálního zdraví. Již ve starém Řecku, kdy homosexualita znamenala největší „rozkvět“ byla homosexualita dvou mužů, pokládána za ideál sexuálních vztahů. S příchodem křesťanství se homosexualita začala zavrňovat a homosexuálové byli trestáni smrtí, bičováním či vězením. Z převážné většiny, až po druhé světové válce, došlo k emancipaci homosexuálů.

Další respondent (J) vnímá toleranci odlišně oproti ostatním respondentům v tom, že se na toleranci dívá z pohledu inteligence společnosti. (J71) „Určitě záleží na sociální skupině, nebo vrstvě obyvatel, které ve společnosti jsou a záleží také na stupni vzdělanosti.“ Z mého pohledu si myslím, že tolerance není až tak o stupni vzdělanosti, ale velkou váhu přikládám výchově. (J74) „Obecně si myslím, že ta tolerance je poměrně nízká.“ Respondentky C i B vidí posun v toleranci větší, než-li respondent J. Respondent J se dále vyjadřuje (J76) – „Obecně panuje názor, že je to něco nenormálního, že je to proti přírodě, proti přírodním zákonům“, kdežto respondentka C vidí posun v toleranci společnosti natolik, že uvádí, že

je homosexualita chápána a „už to nikdo neřeší“. (J75) – „Obecný názor si myslím, že je negativní.“

Další dotazovaná (P), si myslí, že je tolerance větší, než bývala dříve (P104) „Tak já se domnívám, že ta tolerance už je teď rozhodně vyšší, než bývala dříve.“ Zase oproti toleranci homosexuálních párů, se domnívá, že svěření dítěte do této rodiny, by u nás tolerováno nebylo (P107) „Zase ve srovnání třeba k západním zemím, je to rozhodně nižší. Tam třeba už je možnost i vidět, že si homosexuální pár adoptoval dítě. Což u nás si myslím, že by zřejmě ještě bylo celkem skoro naprosto něco nepřijatelného.“ Na otázku, jaký je obecný názor společnosti respondentka odpovídá (P108) „Tak myslím si, že u nás je to hodně teda taková ta klasika: to znamená maminka, tatínek a že u nás ve více procentech by bylo pro ten klasický pár a že by spíše více lidí bylo pro to, aby homosexuální pár nevychoval dítě.“ Sama respondentka je také zastánkyní „klasické“ rodiny – tedy otec, matka. Na otázku, zda by společnost přijala svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru, respondentka míní (P110) „Myslím si, že rozhodně ne.“

Velmi pěkně se k toleranci společnosti vyjádřila respondentka (AB). (AB121) „Tolerantní je, dotud, pokud se jí to netýká osobně.“ S odpovědí paní doktorky se také stotožňuji. Co se týká obecného názoru společnosti, respondentka odpověděla, že se o problematiku zajímá a o problematice si četla i různé výzkumy. (AB122) „Tak i četla, i co jsem slyšela, dokonce i třeba z našich řad, třeba od rodinných terapeutů, tak myslím si, že spíš je to takové nedoporučující. Jo, že spíš jako negativní postoj.“ Respondentka dále uvádí jednu vlastní zkušenost (AB124) „Jsem měla jenom jednu takovou zkušenost, kdy dvě ženy vychovávaly chlapce, tak to jsem se s nimi teda viděla jednou a přijetí okolí bylo podle nich v té době výborné, chlapec i ve škole byl přijímán naprosto bez problémů, velmi nevyrovnaná s tím byla jedna maminka jedné z těch žen.“ Tady se také potvrzuje, co říká respondentka, lidé jsou tolerantní do té doby, dokud se to netýká jich osobně. Na otázku, zda je společnost připravená na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru se respondentka vyjadřuje (AB125) „Obecně si myslím, že spíš ta připravenost, že jako nebude no.“

Téměř všichni respondenti se shodují, že tolerance vůči homosexuální menšině je o mnoho lepší, než tak tomu bylo před lety. Pouze respondent J se vyjádřil, že je tolerance stále poměrně nízká. Respondentka P se k toleranci staví tak, že je tolerance vyšší, avšak svěření dítěte do této rodiny je něco naprosto nepřijatelného. Podobného názoru jsou i respondentky C, B a AB. Obecně lze tedy usoudit podle dotazovaných odborníků, že homosexuální páry

jako takové již naše společnost celkem přijala, avšak svěřením dítěte do této rodiny je něco nepředstavitelného a naše společnost na tuto situaci rozhodně není připravena.

11.1.2 Kvalita výchovy a potřeba vzoru

Kategorie Kvalita výchovy a potřeba vzoru, byla vytvořena na základě hlavních kódů C21 – kvalitní péče o děti, B65 – vzor, J86 – výchova homosexuálního páru, J92 – náhrada vzoru, P112 – kvalita výchovy, AB130 – rozvodovost.

V této kategorii se zaměřím na názor odborníků, zda si myslí, že je výchova stejně kvalitní v rodině manželského homosexuálního páru, jako v rodině „klasické“ tvořené mužem a ženou. Dále se budu ptát, zda a jak moc je potřebný ženský a mužský vzor pro dítě a jestli se dá nahradit.

Nejprve se zaměřím na kvalitu výchovy. Zjistím, jaký je názor odborníků, zda je výchova v rodině manželského homosexuálního páru stejně kvalitní jako v tradiční rodině.

První respondentka uvádí, (C21) „Není důvod k tomu si myslet, že tyto dvojice by nezvládly se o dítě starat či o více dětí a starat se dobře.“ (C22) „Starat se dokonce vzorně a starat se mnohem lépe v řadě případů lépe, než některé problémové rodiny.“ S tímto názorem souhlasím, je mnoho homosexuálních párů, kteří tak strašně chtějí dítě, že věřím, že by mu jistě chtěli zajistit a také zajistili, co nejlepší péči a výchovu. V práci, ve které pracuji, se setkáváme s případy, kdy rodiče o děti nejeví zájem, nenapíší jim, nenavštíví je, nezavolají. Děti tak marně čekají na matku či otce, kdy se konečně za nimi přijdou podívat a vezmou si je zpět do péče. Myslím si, že takovým dětem, by bylo mnohem lépe v milující a fungující rodině manželského homosexuálního páru, než-li v nějakém zařízení či u rodičů, kteří péči o dítě zanedbávají. Respondentka však vidí problém v otázce výchovy (C39) „Problém toho vzoru buď ženského, nebo mužského.“ Avšak (C41) „Toto je řešitelné, takže to bych zase neviděla jako nepřekonatelný problém“. Dále se vyjadřuje k výchově (C42) „Může být stejně kvalitní a záleží to převážně na těch osobnostních charakteristikách těch jedinců.“ Respondentky jsem se dotazovala, jak moc je důležitý pro dítě mužský a ženský vzor. (C45) „Ano rozhodně je, ale nemusí být podmínkou, aby ho mělo přímo doma, je to samozřejmě vždycky lepší, když ho má doma tento vzor, ale není to tou základní podmínkou. My v Klokánku také máme děti, které jsou v podstatě vychovávány tetami, těch strýců je minimum a vždycky se najde ten mužský vzor odjinud, takže v tom bych neviděla největší problém určitě.“ Jak se respondentka vyjadřuje, je již mnoho rodin, které takto fungu-

jí být se vztahem, nebo bez vztahu. (C31) „V reálu řada takových kombinací v rodinách, kde je dítě vychováváno dvěma ženami a dvěma muži a nejde v podstatě o homosexuální pár.“ Nalézt vzory i mimo rodinu však není nijak složité. (C40) „Vzory opačného pohlaví budeme muset hledat mimo tu rodinu, anebo zřejmě s nimi bude v kontaktu kdekoliv ve společnosti, okolí, známí či s dalšími příbuznými.“ Respondentka uvádí jako tradiční rodinu. (C23) „Klasického druhu, jak je typická rodina tvořená mužem a ženou.“ Na druhou stranu má respondentka také jisté obavy (C10) „Druhou věcí je záležitost, že by tyto páry měly vychovávat děti.“ (C24) „Ty předsudky jsou dosti silné.“ (C44) „Může být také spojené s týráním dítěte a sexuálním zneužíváním.“ Podle mého názoru se však týrání a sexuální zneužívání stejně tak může vyskytovat i v rodinách tradičních. Pouze se na homosexuální pár dívá z jiného pohledu, protože zde přece jenom existuje „odlišnost“.

Další respondentka si myslí, že výchova (B62) „Kvalitní může být.“, avšak opět je patrné nesouhlasné stanovisko. Pokračuje (B63) „Tam je nevýhoda právě těch párů a myslím si, že ta odlišnost těchto rodičů od rodičů běžné rodiny. To si beru jako, že to je nevýhoda.“ Z této věty si můžeme všimnout, že samotná homosexualita, je dle respondentky problém ve výchově dítěte. Respondentka se zřejmě obává, že pokud by dítě bylo vychováváno homosexuálem, dítě bude rovněž homosexuál. Myslím si, že mnoho lidí toto odsoudí, už jenom kvůli existenci nějakého vztahu, kvůli jejich představám, předsudcům, co někde zaslechli, ale již se na pár nedívají jako na rodiče, ale pouze na to, co dělají a asi si představí pouze nemravné věci v přítomnosti dítěte. Jak mi to z mnoha názorů ostatních vyplývá. V otázce vzoru se vyjadřuje (B65) „Taky jako si myslím, že ten mužský vzor chybí v dětském domově, tak jako třeba chybí v Klokánku. Ano. Všude kde je prostě ta většina žen. Ano. A vychovává je a podílí se na výchově dětí.“ Na otázku zda si myslí, že je možné vzor nahradit respondentka odpovídá (B66) „Může nahradit, může nahradit dědeček, může nahradit možná nějaký dobrý učitel, nějaký dobrý vychovatel jo, ale není to to, že v té původní rodině, vždycky to je základ.“

Můžeme si zde všimnout rozdílných názorů odborníků. První respondentka se přiklání k názoru, že výchova může být stejně kvalitní, ne-li kvalitnější v mnoho případech, kdežto druhá z dotazovaných respondentek se domnívá, že výchova sice kvalitní možná může být, avšak vidí problém už jen v tom, že dítě bude vychovávat homosexuální pár. Také se liší pohled ohledně důležitosti zastoupení obou vzorů. První respondentka se domnívá, že vzory lze nahradit, ale druhá se domnívá, že je nejdůležitější původní rodina.

Další z dotazovaných se vyjadřuje k výchově dítěte v rodině manželského homosexuálního páru následovně (J77) „V podstatě vychovávat by měla matka s otcem, popřípadě matka a málokdy dochází k tomu, že třeba dítě je svěřeno do péče otci, i když třeba není homosexuální.“ Avšak (J82) „Podle posledních průzkumů, každá pátá matka, která vychovává dítě, není výchovně způsobilá.“ (J83) „Takže já nevidím důvod, proč by za výchovu nemohl odpovídat otec, který žije v homosexuálním vztahu s jiným mužem.“ Co se týká otázky kvality výchovy, respondent odpovídá (J84) „Výchova může být stejně kvalitní.“ (J88) „Já myslím, že ta výchova u rodičů stejného pohlaví i u různého pohlaví, určitě může být stejně kvalitní.“ Jako výhody ve výchově respondent udává (J89) „Pocit bezpečí, aby dítě mělo sociální vazby, tak sociální vztahy.“, jako nevýhodu udává (J90) „Jako problém možná může vyvstat v tom, nebo v otázce vzoru, toho mužského a toho ženského vzoru, které pro to dítě je důležité, ale není pro něho nezbytně nutné, pro ten jeho další život.“. Respondentovi jsem také položila otázku, jak moc je vzor důležitý (J91) „Je, ale není pro něho nezbytně nutný, protože dítě po rozvodu manželství se nemusí stýkat po dobu celého svého života a má pouze jenom ten vzor té matky, naopak, pokud je to dítě svěřeno do péči otce a matka o něho neprojevuje zájem, tak to dítě v podstatě přichází o ten ženský vzor.“ a zda jej lze nahradit (J92) „Dítě je schopno ten vzor najít někde jinde, nemusí být zrovna od rodiny, proto si myslím, že ten homosexuální pár v tomhle problému určitě mít nebude.“. Respondent dále uvádí (P95) „Myslím si, že vazby těch homosexuálních párů, mohou být kvalitnější, než v té tradiční rodině, kdy vlastně - otec matka jako rodiče.“

Jako jediný z dotazovaných se respondent vyjádřil, že tradiční rodina pro něj znamená (J103) „Ale pokud jako ten muž s tím mužem budou registrovaní, na základě zákona, který dává stát, tak je to pro mě prostě fungující, tradiční rodina. Aspoň si myslím, že by tomu tak být mělo a že k tomu spějeme.“ Tento názor se mi velice líbí. Je to sezdaný pár, tak proč rozlišovat, zda je to muž a žena nebo dva manželé stejného pohlaví. Podle mého názoru je to fungující rodina jako každá jiná.

Další z dotazovaných uvádí k otázce kvality výchovy (P112) „Tak rozhodně pro dítě vzor maminka a tatínek, muž a žena je neocenitelný.“ (P113) „Myslím si osobně, že teda vzor muž a žena je pro dítě ideální.“ Respondentka se zřejmě tedy domnívá, že náhrada vzoru z okolí, nikdy nenahradí chybějícího muže či ženu v rodině. Dále se respondentka vyjadřuje (I14) „Samozřejmě může i osoba stejného pohlaví vychovat dobře dítě.“ (P119) „Pořád opakuju to, že si myslím, že ten homosexuální pár je schopen vychovat to dítě dobře.“ Re-

spondetka se domnívá, že manželský homosexuální pár by dítě dokázal vychovat dobře, avšak ona sama není zastáncem toho, aby bylo dítě do této rodiny svěřováno z toho důvodu, že je zastáncem tradiční rodiny – tedy muž a žena.

Poslední respondentka se k problematice staví (AB128) ...si myslím, že se asi nedá říct, že vždycky v tradiční rodině je, rovná se kvalitní výchova, že. Možná je to tím, že já pracuju s rodinami, kde se třeba ta výchova moc nedaří, že je třeba ta rodina dysfunkční, takže já bych si myslela, že záleží spíš na klimatu té rodiny, na těch vztazích, jaké tam jsou a pokud jsou tam dobré vztahy mezi těmi rodiči a dobrá domluva, vzájemný já nevím respekt a tak dál, tak tam bych nedělala, nebo nepovažovala za hlavní kritérium to, že ta, jestli je ten rodičovský pár homosexuální nebo heterosexuální. Spíš tu kvalitu bych viděla v něčem jiném.“ Zde je patrný podobný názor, jako u respondenta J, kdy oba dotazovaní vidí funkční rodinu v tom, že pár má kvalitní vztah a nezáleží na tom, zda je to muž a žena či pár stejného pohlaví. (AB134) „Ten homosexuální pár manželský je funkční, pokud tam je dobrý ten vztah, jak je kvalitní ten vztah, tak to myslím, že je schopen uspokojit základní potřeby dítěte.“ Respondentka uvádí, že četla i slyšela názory, co se týče této problematiky – v pojetí tradiční rodiny a svěřování dětí do rodin manželského homosexuálního páru. (AB123) „No asi z důvodu vyznávání takové té tradiční rodiny. Tak co sem teda já četla, že prostě rodina, takové to jing jang, muž, žena, tak to třeba i ti rodinní terapeuti staví do takové, že tak by to mělo být.“ K otázce vzoru se respondentka vyjadřuje (AB129) „Myslím si, že ty vzory jsou důležité.“ (AB133) „Jako neviděla bych to tak jakože, toto bez toho, třeba když budeme mluvit o té mužské roli, že by to bez toho teda asi nešlo.“ Respondentka se domnívá, že vzory lze nahradit (AB131) „Může samozřejmě ten vzor tam pak zastupovat prarodič, někdo nějaký blízký přítel té rodiny, nebo a tak dál jo, takže zase by to pro mě asi nebylo jo jako takové zásadní jako proti jo, že toto byl důvod, proč by se to nemohlo uskutečnit třeba ta, dejme tomu to osvojení pro třeba ten homosexuální pár.“ (AB132) „Máme občas nějaké třeba ty učitelé a někdy i opravdu dobré, někdy vzpomínají děti třeba opravdu nebo dospívající na perfektního učitele, který třeba uměl nad ledasčím i přivřít oko jo a někdy jsou to i sourozenci té matky, suplují, bratři a tak dál.“ Tento názor paní doktor-ky se mi velice líbí. Vzhledem k tomu, že je v dnešní době rozvodovost 50%, nemáme stejně mnoho kompletních rodin, proto si dítě hledá vzor v okolí či v rodině. Mnoho dětí také vyrůstá v ústavních zařízeních či v zařízeních rodinného typu, kde pracují převážně ženy a chybí zde mužský element.

11.1.3 Základní potřeby dítěte

Pro tuto kategorii byly stěžejní kódy: C46 základní potřeby dítěte, C28 šikana, J93 uspokojení potřeb.

V kategorii Základní potřeby dítěte jsem se zaměřila na to, aby mi odborníci vyjmenovali, jaké jsou podle nich základní potřeby dítěte. Chtěla jsem tak, aby mi vyjmenovali tyto potřeby a určili, zda tyto potřeby může manželský homosexuální pár uspokojit.

Respondentka C za základní potřeby dítěte považuje (C46) „Bezpečí domova.....od jídla a střechy nad hlavou a takové to bezpodmínečné přijetí, pocit bezpečí, lásku, pocit v podstatě rodinného zázemí.“, má však obavy (C28) „Děti jsou schopné psychicky deplat své spolužáky už jenom kvůli tomu, že třeba nechodí ve značkovém oblečení a natož pak, kdyby věděly, že jeho ti, jehož vychovávají, jsou stejného pohlaví, tak to by bylo, dítě by se stalo takovým snadným cílem určitých nepříjemných narážek, posměchu, šikany, nebo psychického deplatání.“ (C26) „Dospělí lidé nevolí nějakou tu formu přímého posměšku, jsou to spíše takové nepřímé útoky nebo narážky.“ (C27) „Děti jsou v tomto ohledu více drsnější.“ (C25) „Projevilo by se to i v tom dětském školním kolektivu.“

Respondentka B jako základní potřeby dítěte považuje: (B67) „Myslím si, že a jsem zastánce toho, že může uspokojit, hlavně ty materiální si myslím, fyzické, taky jako psychické, sociální, protože vlastně ten pocit bezpečí toho dítěte, že má tu svoji rodinu. Možná tam bych viděla trošičku ten negativní vzor, právě v tom fyzickém, nemyslím k tomu přitulení, protože to je důležitý pro dítě, ale jako ta náklonnost mezi těmi partnery, aby to dítě to do budoucna taky neovlivnilo.“ Zde bych ráda poukázala na názor respondentky. Tento názor mi přijde jako ukázkový případ toho, čeho se asi „všichni“ lidé co se nad tímto problémem zamyslí, obávají. Vyslechla jsem si na toto téma mnoho názorů a hodně z dotazovaných si homosexuální páry představuje jako nezdrženlivé, nemravné páry. Nechápu, z čeho tento názor pramení, řekla bych že z nevědomosti, nebo z toho, co mají lidé nastudované z televize – z nějakých filmů apod. Neviděla jsem nikdy žádný homosexuální pár, který by se veřejně buď jen líbal, oproti tomu, kdy např. mladí lidé se líbají snad všude. Ale nad tím se již nikdo nepozastavuje, protože je to „normální“. Každý zamilovaný pár má právo si vyznat lásku a nevidím nic špatného na tom, když jakýkoliv pár buď homosexuální nebo heterosexuální se před dítětem pohlaví, políbí či přitulí, vždyť na tom nic není a myslím si, že je to pro dítě pozitivní vzor.

Respondent J se vyjadřuje (94) „Potřebě bezpečí, potřebě lásky, potřebě sociálních vztahů, sociálních vazeb a netýká se to jenom těch základních životních potřeb jídlo, teplo, přístřeší, ale vůbec těch vazeb.“ (J93) „Já si myslím, že určitě dovede ty všechny základní potřeby toho dítěte uspokojit.“ Jako nevýhodu respondent uvádí: (J99) „Ty děti, které by žily v tom homosexuálním vztahu, nebo páru, tak by mohly být nějakým způsobem diskriminovány, dostaly by nálepku, že jsou to děti, které mají jiné rodiče.“

Další z dotazovaných uvádí jako základní potřeby dítěte. (P115) „Tak základní potřeby když vezmeme úplně od základu, tak jsou to potřeba jídla, potřeba tepla, ale kromě těchto potřeb má dítě i potřeby citové, jako potřeba být milováno, být přijímáno a bráno vážně, mít možnost rozvoje, pohybovat se beze strachu a napětí, cítit se v bezpečí.“ A zda je manželský homosexuální pár schopen uspokojit tyto potřeby, se respondent vyjadřuje (P116) „Homosexuální pár je schopen, tady tyto potřeby toho dítěte uspokojit.“ Respondentka se však také obává, jako ostatní dotazovaní (P111) „Osvěta je malá a že na toto připraveni nejsme a myslím si, že takový pár by potom mohl i celkem zažít docela horké chvílky.“

Poslední z dotazovaných uvádí pět základních potřeb dítěte. (AB135) „...pěti těch potřebách, a to je místo, to je jasné, podpora, péče a péče ve smyslu ne jenom třeba jako krmení, krmení teda třeba potravou, ale krmení taky podněty a pozorností a tak dále. Bezpečí, to si myslím je taky v celku jasné a limity.“ A zda je tento pár schopen uspokojit základní potřeby dítěte respondentka odpovídá: (AB134) „...ten homosexuální pár manželský je funkční, pokud tam je dobrý ten vztah, jak je kvalitní ten vztah, tak to myslím, že je schopen uspokojit základní potřeby dítěte.“ Respondentka se k tématu dále nevrací a nesděluje určité obavy, jako ostatní dotazovaní.

Zde můžeme vidět, že každý z dotazovaných usuzuje, že manželský homosexuální pár, je schopen řádně uspokojit základní potřeby dítěte. Avšak existuje řada pochybností a obav, převážně tedy obav z okolí.

11.1.4 Svěření dítěte do NRP manželského homosexuálního páru

Tuto kategorii nejvíce vystihují kódy C49 uzákonění NRP, B70 názor odborníků na NRP, J82 nezpůsobilost matek, AB137 svěření dítěte do NRP.

Čtvrtou kategorii jsem nazvala Svěření dítěte do NRP manželského homosexuálního páru. Tato kategorie, je pro mě stěžejní. Respondentů jsem se zde ptala, zda by byli pro nebo

proti svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru a také jsem chtěla ukázat, proč byli pro svěření, nebo naopak jsou zastánci „tradiční“ rodiny a dítě by do rodiny ne-svěřili.

První respondentka se vyjádřila (C49) „No takže do toho zákona já bych byla pro to, aby byla tahle možnost. Ale musela by tomu skutečně předcházet ještě nějaká příprava tady u této dvojice i společnosti, to můžeme dát do zákona v každém případě, tato dvojice by jim tento krok byl umožněn, tak by museli mít nějakou přípravnou fázi, aby byli v kontaktu i s odborníky, protože rozhodně by potřebovali pomoc, dejme tomu odborníků, buď z dětské psychologie, to určitě minimálně ano.“ Respondentka však uvádí, že by byla potřeba ještě ujít kus cesty a načerpat zkušenosti z jiných států. (C50) „Teď kdyby to bylo uzákoněno, bylo by to těžké.“ Jak jsme si již mohli všimnout, respondenti se shodují, že je potřeba ještě osvěta společnosti, protože nyní na to ještě není připravena. (C51) „Když se posbírá víc těch zkušeností ze světa, tak snad se to posune už dopředu.“ Respondentka uvádí podmínku pro NRP. (C52) „Bylo by potřebné a podmínkou, aby byli v kontaktu s odborníky, protože to nebude jednoduchý.“ (C53) „Tady nějaké to zjištění, jestli tady právě o nějakou pedofilii nejde, by bylo právě zjištěno z toho schvalovacího procesu, protože toto může nastat a stává se, že je někdo homosexuál a pedofil, ale není to samozřejmě vždycky, to je spíš výjimečnější, takže celá řada, velká většina těchto párů by neměla tento problém, si myslím. Tak stejně by se dělaly různé testy, že to bude součástí toho procesu, takže adopce jak do normální rodiny, takže myslím, že tam by se to dalo nějak zvládnout.“ Tato odpověď se mi líbí, celý proces svěření by probíhal, tak jako svěření dítěte do „normální“ rodiny, proto by se předcházelo svěřování dítěte do rodin s pedofilní orientací.

Respondenta dále uvádí (C36) „Kdybychom měli možnost mluvit s dětma, kdyby měli na výběr, jestli bude to dítě vyrůstat v dětském domově celý život a nebo jestli půjdou dobrovolně do rodiny tady třeba tvořené tím homosexuálním párem.“ S touto větou s respondentkou souhlasím a přesně vystihuje moje slova a názor na problematiku. Respondentka zmiňuje, že lidé mohou homosexuální pár odsuzovat z prostého důvodu. (C33) „To je spíš takovou atrakcí pro to, že tam existuje ten sexuální vztah a všichni si to nějakým způsobem představují a vytváří to takové zvláštní napětí.“ Dále uvádí, že mnoho homosexuálních párů, již zákon obešlo, avšak ne nezákonným způsobem. (C34) „Lesbické páry, třeba ve světě si zajišťují to umělé oplodnění, třeba jedna z těch partnerek porodí to dítě a ony pak obě ty ženy společně vychovávají, takových případů je již hodně. Kdežto pro ty muže je

tohleto složité, ale někdy to řeší zas těmi náhradními matkami.“ Jak uvádí respondentka, je zde řešení, jak si vytouženou rodinu pořídit, avšak pro lidi často nedůstojné a přijde mi v dnešní době politování hodné. Z každé strany slyšíme, kolik dětí je v ústavech, avšak dopomoci dětem do milujících rodin, je velmi dlouhá a náročná cesta.

Další respondentka, jak jsme si již mohli všimnout z předešlých odpovědí, má jasné stanovisko k této problematice a není pro svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. (B70) „Vnitřně to cítím, že to není ono.“ Respondentka se k problematice homosexuality vyjadřuje. (B64) „A to je právě ta odlišnost těch homosexuálních, že je to něco proti přírodě.“ (B68) „Nevím, jestli ta homosexualita někdy není spíš i možná nějaký módní trend jo, a někdy nejsem si docela jista, že někteří lidé opravdu homosexuální jsou.“ Myslím si, že zde je postoj respondentky zcela jasný. Respondentka několikrát zmínila, že homosexualita je pro ni „něco proti přírodě“, tudíž je i jasné její záporné stanovisko ke svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru.

Opačné stanovisko proti respondentce B, zaujímá respondent J, který má názor na svěření dítěte do NRP následující: (J97) „Můj názor na svěření dítěte do péče homosexuálního páru si myslím, že ano, proč ne, já v tom problém nevidím.“ (J101) „Šanci bych jim dal a myslím si, že ta výchova, může být kvalitnější, než výchova třeba matky.“ Respondent uvádí (J80) „U nás panuje takový ten názor tradiční rodiny, otec, matka, dítě a to ještě otec, matka jako pár sezdaný.“ (J81) „Každé druhé manželství s dítětem, je u nás rozvedeno.“ (J82) „Podle posledních průzkumů, každá pátá matka, která vychovává dítě, není výchovně způsobilá.“ Kód J81 a J82, je pro mě velmi zarážející až děsivý. Často mi přijde, že se mnoho párů rozchází „jen tak“. Přijde první krize a než aby se snažili ji vyřešit, zvolí si to „nejjednodušší“ – rozvod. Respondent dále sděluje, jak společnost homosexuální pár vnímá. (J76) „Obecně panuje názor, že je to něco nenormálního, že je to proti přírodě, proti přírodním zákonům.“

Další z dotazovaných respondentek také není zastánkyní svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. (P120) „Já třeba sama jsem taky zastánce té klasiky – maminka, tatínek.“ Respondentka se několikrát zmínila, že vzor matka, otec je pro ni neocenitelný, proto není pro svěření dítěte do této rodiny, i když se zmínila, že homosexuální pár může dítě vychovat dobře a je schopen uspokojit základní potřeby dítěte.

Poslední respondentka se přiklání k názoru respondentky C a respondenta J. (AB136) „Já bych byla pro.“ (AB137) „Jako apriori, jako tyhle ty lidi nevyčleňovat, bez toho aby aspoň mohli požádat a pokusit se o to, protože pokud teda vím, tak ti uchazeči o náhradní rodinnou péči procházejí teda nějakým tím vyšetřením, pohovorem, a tak dál. A já bych, nevidím důvod, proč by tento pár nemohl tím pohovorem projít jo, protože dopředu bychom vyloučili někoho, aniž o něm něco víme jo. Takže by mi to přišlo takové asi i jako nějaké předčasné.“ Tento názor se mi velice líbí a s respondentkou souhlasím. Dále se k tématu vyjadřuje: (AB130) „Vzhledem k tomu, že vím, že i rozvodovost je 50% u nás, tak stejně kolik máme my pak těch kompletních rodin?“

Když si shrneme tuto kategorii, dvě z uvedených respondentek (B, P) jsou proti svěřeni dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru a tři z pěti dotazovaných (C, J, AB), jsou pro svěřeni dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Tento výsledek je pro mě osobně potěšující, protože sama jsem zastáncem toho, aby děti byly svěřovány do rodin manželského homosexuálního páru.

11.1.5 Svěřeni dítěte do NRP z pohledu vlastní rodiny a demografického rozvrstvení

Stěžejní kódy v této kategorii pro mě byly C47 názor odborníků z pohledu vlastní rodiny, J73 demografické rozvrstvení. V této kategorii jsem se zaměřila na to, aby se respondent podíval na problematiku z pohledu vlastní rodiny. Aby se zkusil vžít do situace, kdy jeho dítě je homosexuál a chce si se svým partnerem zažádat o svěřeni dítěte do své péče. Když si vzpomeneme, jak hezky uvedla respondentka AB „člověk je tolerantní, dokud se ho to netýká jeho osobně“, proto jsem zvolila také tuto otázku, aby se účastníci rozhovoru, vžili do situace, kdyby se tento problém týkal jejich dítěte. Dále jsem se dotazovala respondentů, zda si myslí, že je rozdíl v názorech ve větších a menších městech.

První respondentka se zamyslela nad problematikou následovně (C47) „...když by to bylo v tuto dobu, tak bych měla obavy, z toho, s čím budou muset bojovat v té společnosti..., ale pokud by ho chtěli, tak by byli schopni mu poskytnout tu rodinu.“ Respondenta uvádí, jako příklad daleko větší psychické zátěže pro dítě situaci. (C48) „Jeden tatínek se nechal přeoperovat na ženu, protože měl tady tu poruchu sexuální identity, a natolik to bylo závažné, že to vedlo až k té operaci a toto dítě mělo tím pádem místo tatínka maminku, mělo dvě maminky, tak si myslím, že to je opravdu těžká situace, že to snad na malém městě ani nejde zvládnout. To už by se opravdu museli odstěhovat někde jině a začít nový život,

jakože dítě a dvě paní ho vychovávají, maminka třeba se sestřenicí, nebo vychovává ho matka, s nima bydlí ještě další paní.“

Další respondentka se nechala slyšet, že se její názor nemění, ani z pohledu vlastní rodiny. (69) „To by zůstalo, i kdyby bylo moje dítě homosexuál, protože si myslím, že je to pořád něco proti přírodě.“

Respondent J se k problematice staví. (J85) „Samozřejmě že, ta se na to dívá jinak, protože se to týká samotné rodiny.“ (J96) „To není proti přírodě, prostě fakt, který příroda někomu dala, že je orientovaný buď jedním, nebo druhým směrem.“ Dále jsem se ptala na názor, zda je na to připraveno blízké okolí, respondent odpovídá. (J86) „Někteří samozřejmě tolerantní budou, ale někteří samozřejmě tolerantní nebudou, tady se pořád vychází z té tradiční rodiny, která už u nás pomaličku mizí, protože ta rodina párová, převyšuje tu rodinu vztahovou, protože stále více přibývá žen, které rodí děti mimo manželství.“ Respondent se však obává. (J98) „Problém by mohl nastat, že společnost na to ještě připravena není.“ Respondenta jsem se také ptala, zda si myslí, že je rozdíl v názoru na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru v menším a větším městě. (J73) „Záleží na demografickém rozvrstvení, to znamená, že ve větších městech asi ta tolerantnost bude větší, protože je tam větší intimita, anonymita, než v menších městech.“ (J87) „Já si myslím, že asi ano, jednak je to dáno tou anonymitou a je to dáno i tou zkušeností. Že v těch menších od těch větších městech je větší pravděpodobnost výskytu těch homosexuálních párů, než v nějakých menších městech, nebo obcích.“ Myslím si, že v mnoha věcech se města a vesnice liší a tohle je podle mého názoru dosti zásadní rozdíl. Ve městech lidé upouštějí od tradic, ale na vesnicích a menších městech, se je stále snaží dodržovat a z toho také pramení názor na tradiční rodinu a svěření dítěte do této rodiny – z převážné většiny.

Další respondentka uvádí, že se také nemění její názor ani z pohledu vlastní rodiny. (P117) „Mám ten názor pořád stejný, i když by se to dotýkalo rodiny.“ (P118) „...a myslím si, že je velice těžké to třeba i hodnotit tak, pokud by to člověka osobně nezasáhlo.“ Mrzí mě z odpovědi respondenty, že se nezkusila více vžít do situace, aby hodnotila situaci z pohledu vlastní rodiny, i když se zmínila, že by její názor, byl asi stejný. Respondentky jsem se také ptala, zda si myslí, že má vliv demografické rozvrstvení na názor společnosti. (P109) „Možná třeba ano, kde mají v sousedství klub, který je třeba pro homosexuální páry, nebo kde mají s tím už více zkušeností, tak možná ano.“ Z odpovědi respondentky usuzuji, že např. ve větším městě jsou lidé tolerantnější, než-li na malém městě.

Poslední dotazovaná odpovídá. (AB138) „Jako asi ten názor pokud by se to týkalo mého dítěte, tak by zůstal stejný, ne asi, určitě, určitě no. Dovedu si to představit. Ono možná je to právě dobré, když si to člověk představí takhle jako na někoho z rodiny a pak je asi, no právě, pak ten názor je asi takový myslím si jiný.“ Respondentce jsem také položila otázku, zda si myslí, že je rozdíl v názorech v menším a větším městě. (AB127) „Myslím, že asi ano.“

Pokud si shrneme tuto kategorii, zjistíme, že dvě respondentky (B, P) svůj názor nemění ani z pohledu vlastní rodiny a tedy nejsou pro svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Další respondenti (C, J, AB) svůj názor také nemění a byli by pro svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru.

Odborníci se shodli, že je rozdíl v demografickém rozmístění společnosti. Názory na problematiku se budou lišit ve větších a menších městech.

11.1.6 Podpora NRP manželského homosexuálního páru

Stěžejními kódy pro mě byly J72 osvěta, P106 medializace, C37 dlouhý časový horizont, AB126 zkušenost. V této kategorii jsem se zaměřila na názor odborníků, co by pomohlo k tomu, aby společnost změnila názor na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru.

První respondentka uvádí. (C30) „Kampaň osvětovou by to chtělo, aby přece jenom to bylo zaměřené na ty dospělé, aby právě oni se posunuli v tom svém myšlení a tím to přenášeli na ty své děti.“ (C35) „Možná i tady ty slavné páry homosexuální otevrou tomu trošku cestu.“ (C5) „Mediálně známé osobnosti tímto způsobem uzavřeli třeba to registrované partnerství a tím jsou lidem bližší.“ Respondenta dále komentuje (C29) „Nevylučuju, že do budoucna, by se mohla vydařit, časem, ale rozhodně bude potřeba ještě ujít kus cesty a sbírat zkušenosti z těch zemí, kde to funguje.“ (C37) „Je potřeba připravit podmínky co se týče posunu v těch názorech, třeba za nějaký čas to bude jinde.“ S respondentkou souhlasím, myslím si také, že na to společnost nyní připravena ještě není. Myslím si, že díky medializaci slavných homosexuálních párů, které společně vychovávají děti, by výrazně pomohla k větší toleranci a pozitivnějšímu ohlasu, co se týče svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru ve společnosti.

Další respondentka se vyjadřuje. (B56) „Hodně dochází i k medializaci tady těchto homosexuálních vlastně partnerů a tím už ta společnost se na to ohlíží daleko ohleduplněji.“ Respondentka se k problematice více nevyjadřovala.

Další respondent uvádí zajímavou myšlenku (J72) „Myslím si, že lidé, kteří mají vyšší vzdělání, jsou obecně tolerantnější, než lidé s nižším vzděláním.“ Pro mě je tato věta dosti zavádějící, podle mého názoru, jde spíše o výchovu v rodině. (J100) „V případě, že by se společnost tomu postavila už v té škole tak, že už by třeba nebyly čítanky, kde je tatínek - muž, maminka jako žena, ale byly by tam rodiče, bez ohledu na to, zda je to muž, anebo žena, si myslím, že jako i k tomu nálepkování by nemuselo dojít.“ Tato myšlenka respondenta se mi líbí.

K této problematice se vyjadřuje také další z dotazovaných. (P105) „Je i taková větší osvěta a už jsou, vznikají, já nevím třeba různé kluby, je možnost už registrovaného partnerství homosexuálních párů.“ (P106) „Je v médiích více o tomto hovořeno i v odborné veřejnosti, takže myslím si, že je to rozhodně lepší.“ Respondentka se k tématu již více nevyjadřuje.

Jako poslední odpovídá respondentka AB na téma osvěta, podpora homosexuálních párů. (AB126) „Moc těch zkušeností s tím, nebo že bychom to moc poznali, nebo věděli, takže spíš myslím, že teda asi ne no.“ Respondentka zde mluví o tom, že se s touto situací mnoho lidí nesetkalo, proto mají negativní názor na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru.

Celkově bych tuto kategorii shrnula následně: naše společnost ještě není připravena na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Byla by zapotřebí medializace, osvěta. Výrazně by ke změně názoru společnosti přispěly homosexuální páry celebrit, které vychovávají dítě. Uzákonění registrovaného partnerství také výrazně pomohly celebrity, které se nebáli o své orientaci promluvit a veřejně přiznat. Myslím si a doufám, že se tak podaří i svěřování dětí do těchto rodin.

12 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Díky praktické části své práce, jsem se mohla seznámit s názory odborníků na téma Svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Téma je pro mne velice zajímavé, a proto jsem chtěla zjistit, jak tuto problematiku vidí odborníci. Myslím si, že jsem se dozvěděla mnoho zajímavých postřehů od odborníků, získala jsem některé náměty na další otázky k problematice a hlavně jsem hlouběji pronikla do této tematiky.

Od odborníků jsem se dozvěděla, že je obecný názor společnosti více tolerantní k homosexuální menšině, nežli k tomu tak bylo dříve, avšak na svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru naše společnost ještě připravena není – na tomto se shodují všichni respondenti. Byly by potřebné osvětové akce, podpora homosexuálních párů, které jsou mediálně známé a společně vychovávají dítě. Dále jsem se dozvěděla, že dva z pěti respondentů považují za nezaměnitelný mužský a ženský vzor. Tři z dotazovaných respondentů se však shodují, že tyto vzory lze nahradit a najít jinde, nežli v rodině.

Kvalitní výchovu, jak se shodli všichni z dotazovaných, homosexuální pár je schopen zajistit.

Odborníci se dále shodli, že je rozdíl v demografickém rozmístění společnosti. Názory na problematiku se budou lišit ve větších a menších městech.

Stěžejní otázkou pro mne byla otázka, zda jsou či nejsou odborníci pro svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Proti svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru byly respondentky, které jsou zároveň zastánkyněmi potřeby mužského a ženského vzoru v rodině. Tři z pěti dotazovaných jsou pro svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Tento výsledek je pro mě osobně potěšující, protože sama jsem zastáncem toho, aby děti byly svěřovány do rodin manželského homosexuálního páru. Což se nemění ani v otázce vlastní zkušenosti v rodině.

Dle názorů odborníků je manželský homosexuální pár schopen řádně uspokojit základní potřeby dítěte. Existuje řada pochybností a obav, převážně tedy obav z okolí.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se snažila nastínit problematiku svěřování dětí do rodiny manželského homosexuálního páru.

V teoretické části jsem popsala problematiku náhradní rodinné péče, její rozdělení a způsob postupu podání žádosti k NRP. Dále jsem se pokusila zachytit problematiku citových a jiných potřeb dítěte. Nejvíce prostoru jsem věnovala oblasti homosexuality. Zmapovala jsem její historii a zmínila úlohu sexuální identifikace. V neposlední řadě jsem se zabývala eventualitou svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru.

Homosexuální orientace jednotlivce není v mnoha zemích evropského společenství důvodem k ostrakizaci jejího nositele, tak jak tomu bývalo ještě v nedávné minulosti. Také slavný Oscar Wilde byl na základě toho odsouzen do vězení.

Cesta homosexuálů byla složitá a trnitá k dnešní (v našem kulturním okruhu) všeobecné akceptaci homosexuality. Vidíme, že to, co se nám dnes zdá samozřejmé, nebylo ještě před sto lety všeobecně přijímáno.

Stejně tak dlouhá a složitá může být cesta k toleranci výchovy dětí párem stejného pohlaví ze strany majoritní společnosti. Dnešní diskurz se posunul kvalitativně dál. Již se nediskutuje např. o léčení či převýchově homosexuality, která je (až na výjimky jako jsou např. někteří ultrakonzervativní myslitelé či představitelé konzervativního křídla katolické církve) většinovou heterosexuální společností vnímána jako osobnostní predispozice. Homosexuálové mají své zastupující organizace. Liberální přístup společnosti se projevil v podobě zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství. Podle tohoto zákona není existence partnerství překážkou výkonu rodičovské povinnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěření jeho dítěte do jeho výchovy. Dále vymezuje povinnosti partnerů v péči o dítě, že pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově i partner druhý.

Avšak záměr implementace právní normy vymezující možnost do svěření dítěte do náhradní rodinné výchovy páru registrovaného manželství není dosud všeobecně přijímána. Možnost osvojení je explicitně zakázána v zákoně 115/2006 Sb., který označuje trvalý registrovaný partnerství za překážku, která brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.

Jaké důvody vedou většinou společnost k tomu, že de facto ani de iure nebrání homosexuálním párům ve výchově potomka jednoho z partnerů, avšak nedovoluje bezdětným partnerům participovat na výchově dítěte v rámci náhradní rodinné výchovy (osvojení, adopce). Vždyť kromě biologicko-reprodukční funkce, může rodina založená na registrovaném partnerství plnit bezezbytku všechny funkce, jako rodina heterosexuálních partnerů.

Názory odborníků i přístupy v jednotlivých zemích se různí. Adopce dítěte párem stejného pohlaví je např. povolena Nizozemí, Belgii, Španělsku, či v některých provinciích Kanady.

Rozdílné názory odborníků na téma výchovy dětí rodiči stejného pohlaví mne přivedly na myšlenku provést výzkum mezi odborníky na dětskou problematiku.

V praktické části jsem se tedy věnovala názorům specialistů, týkající se tematiky svěření dítěte do rodiny manželského homosexuálního páru. Výzkum jsem provedla s 5 odborníky prostřednictvím rozhovorů, které jsem posléze pomocí otevřeného kódování převedla do šesti kategorií, zaměřených na nejdůležitější zjištěná fakta.

Diplomová práce je přínosná pro další diskusi nad tématem výchovy dítěte rodiči stejného pohlaví a možnosti legislativního vymezení osvojení dítěte partnery sezdanými podle zákona o registrovaném partnerství.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ARCHEROVÁ, C. *Dítě v náhradní rodině. Nejčastější problémy při výchově mladších dětí v náhradní rodině*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-578-4.
- [2] BRTNÍKOVÁ, M. a kol. *Sex?Aids!* Praha: Horizont, 1989. ISBN 80-7012-021-5.
- [3] HELMIAK, D. A. *Co vlastně Bible říká o homosexualitě?* Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-122-2.
- [4] JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- [5] MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-494-X.
- [6] MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče. Průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
- [7] MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum, 1989.
- [8] OAKLEYOVÁ, A. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-403-6.
- [9] PONĚŠICKÝ, J. *Fenomén ženství a mužství. Psychologie ženy a muže, rozdíly a vztahy*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-106-2.
- [10] RADVANOVÁ, S.; KOLUCHOVÁ, J.; DUNOVSKÝ, J. *Výchova dětí v náhradní rodinné péči*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n, 1980.
- [11] ROTTER, H. *Sexualita a křesťanská morálka*. Praha: Vyšehrad, 2003. ISBN 80-7021-669-7.
- [12] VODÁK, P. *Adoptivní dítě a jeho rodiče. O jistotách a pochybnostech rodičovského svazku*. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství, 1968.

Elektronické zdroje:

- [13] Gayentertainment. *Historie homosexuality*. [online]. [cit. 9. 3. 2011]. Dostupný z HTTP: <<http://gayentertainment.webnode.cz/historie-homosexuality/>>.
- [14] Gay4you. *Gen homosexuality přenáší matka*. [online]. [cit. 22. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.gay4you.estranky.cz/clanky/homosexualita/gen-homosexuality-prenasi-matka.html>>.
- [15] MPSV. *Průvodce pro náhradní rodinnou péči*. [online]. [cit. 8. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7294/Pruvodce_pro_nahradni_rodinnou_peci_.pdf>.
- [16] MPSV. *Průvodce pro náhradní rodinnou péči. Průběh zprostředkování NRP*. [online]. [cit. 10. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7294/Pruvodce_pro_nahradni_rodinnou_peci_.pdf>.
- [17] MPSV. *Průvodce pro náhradní rodinnou péči, zákon o rodině*. [online]. [cit. 8. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7294/Pruvodce_pro_nahradni_rodinnou_peci_.pdf>.
- [18] MVCR. *Registrované partnerství*. [online]. [cit. 14. 2. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/registrovane-partnerstvi.aspx>>.
- [19] Unique-soul. *Historie homosexuality*. [online]. [cit. 15. 3. 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.unique-soul.webgarden.cz/historie-homosexuality-1-cast/?action=voteinquiry&inquiryid=10809511&answerid=1222027>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

NRP Náhradní rodinná péče

Např. Například

Ad. A další

Apod. A podobně